

سازمان بحسبیرتی کشور

جمهوری اسلامی ایران

وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

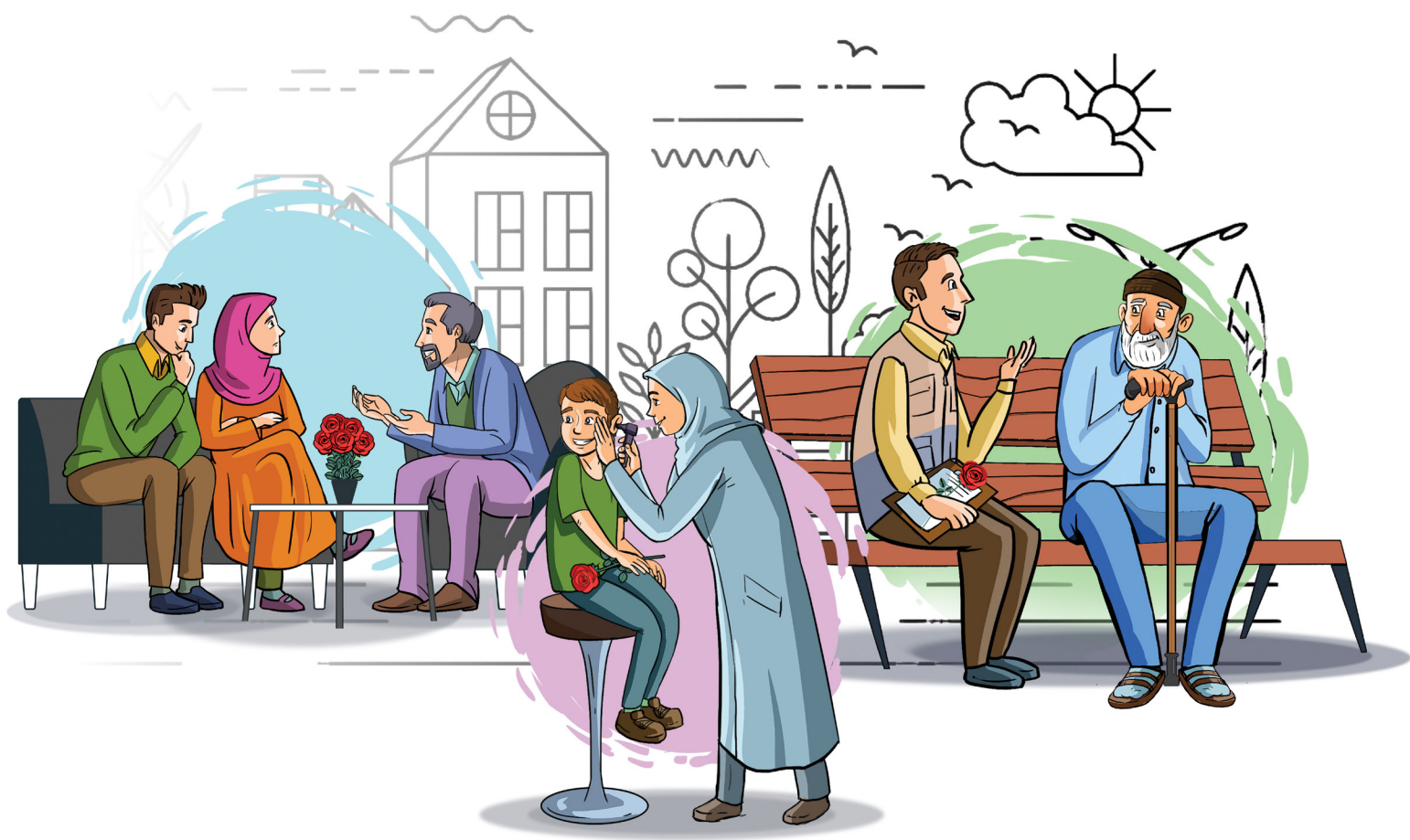

(سلامت اجتماعی محله محور)

با رویکرد مشارکت اهالی محل برای بهتریستن

سازمان

سید جواد حسینی

مقدمه

محله محوری؛ از آرمان دینی تا راهبرد نوین رفاهی مبانی فلسفی و چشم انداز کلان

دکتر پزشک‌یان رئیس جمهور نیز در این خصوص به محله محوری به معنای تحقق همزمان امنیت، مشارکت مردم و رسیدگی به دردها و رنج های جامعه اشاره می کند و دکتر میدری وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی شروع تحول را از محله می داند و می گوید: محله محوری راهبرد جدید دولت چهاردهم در حوزه رفاه است و مشارکت مردم و گروه های محلی می تواند مسیرهای تازه ای را برای توانمندسازی ایجاد کند.

سازوکار اجرایی و مدل «سلام»

تحقق این چشم انداز نظری، نیازمند سازوکاری عملیاتی است که تجربه موفق و شکست های گذشته را در هم آمیزد. سازمان بهزیستی کشور، با درک اهمیت این رویکرد، طرح «محله محوری و سلامت اجتماعی محله محور» را به عنوان یک پروژه راهبردی در دستور کار قرار داده است. این طرح، پس از یک دوره یک ساله بلوغ سازی و انطباق با پیچیدگی های زیست بوم ایرانی، اکنون در قالب افتتاحیه در اقصی نقاط کشور جاری شده است.

نماد عملی این رویکرد در پویش سراسری «سلام» در دهه فجر متجلی گشت؛ پویشی که هدف آن تفکیک دقیق و نظام مند نیازهای خرد و کلان اهالی محلات و تخصیص منابع بر اساس اولویت های تعیین شده توسط خود مردم است. این حرکت، مبتنی بر ۱۰ یادداشت محوری دکتر سید جواد حسینی، رئیس سازمان بهزیستی، است که در تارنمای رسمی سازمان به صورت بروشور منتشر گردیده است. این مجموعه متون، چارچوب نظری طرح «سلام» را با محوریت مبانی نظری، تجارب موفق ملی و بین المللی، کارکردهای چندگانه، ساماندهی مشارکت داوطلبانه و اقدامات پشتیبانی، به شکلی جامع تبیین می کند. عناوینی چون «سلام ویژه به محله» و «طرح «سلام» و برانگیزاننده های رویکرد محله محور»، نشان دهنده تمرکز بر ایجاد یک گفتمان مشترک و فعال سازی ظرفیت های نهفته در بافت های محلی برای دستیابی به حکمرانی محلی و رفاه فراگیر است.

محله محوری، در نهایت، پل ارتباطی میان آرمان های عالیه نظام و واقعیت های ملموس زیست روزمره مردم خواهد بود.

«محله محوری»، فراتر از یک استراتژی مدیریتی، بازگشتی بنیادین به اصالت اجتماع و تحقق آرمان های تمدنی در ساحت کنشگری روزمره مردم است. این رویکرد، روح متعالی مفهوم «اجتماع» را از تمرکزگرایی سلسله مراتبی آزاد ساخته و آن را به مثابه بستر اصلی رشد فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی بازتعریف می کند. در تار و پود اندیشه دینی، این مفهوم ریشه در اصل «تَغْيِيرُ سِرْنَوْشِیْتِ تَوْسُطِ خُودِ مَرْدَمِ دَارِد» ((إِنَّ اللَّهَ لَا يَغَيِّرُ مَا بَقُومَ حَتَّىٰ يَغْيِرُوا مَا بَأْنَفْسِهِمْ))؛ لذا، محله محوری نه یک انتخاب تاکتیکی، بلکه تجلی یک «مطالبه دینی» برای تحقق کرامت انسانی از طریق مشارکت فعال است.

این درک ژرف، در گفتمان کلان نظام اسلامی، به وضوح ترسیم شده است. محله محوری، مفهومی است که در سخنان رهبر فرزانه انقلاب و در نکات کلیدی بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی ترسیم شده است. در این بیانیه، نقش محله به عنوان یک عنصر حیاتی در تحقق اهداف کلان انقلاب مورد تأکید قرار گرفته است. رهبر انقلاب در این بیانیه، تأکید می کنند که محله ها باید به کانون های اصلی فرهنگ اسلامی-ایرانی و اجتماعی تبدیل شوند و محله پایه ای ترین واحد سازنده جامعه است و سلامت آن، سلامت کل جامعه را تضمین می کند سلامت یک جامعه در گرو سلامت اجزای بنیادین آن است؛ بنابراین، تأمین سلامت محلات، تضمین کننده ثبات و شکوفایی کل منظومه اجتماعی تلقی می گردد. محله محوری، در این بستر، تجلی توزیع عادلانه قدرت و خدمات است؛ راهی برای زدودن ناهنجاری های ساختاری نظیر فقر، اعتیاد و بیکاری، با هدایت منابع از سطح کلان به کف میدان و اعطای حق کنشگری فعال به شهروندان.

در نگاه مقامات عالی رتبه کشور، این استراتژی، تبلور همزمان سه رکن اساسی است: امنیت، مشارکت و رسیدگی به رنج های عمیق اجتماعی. در قامت دولت چهاردهم، محله محوری به عنوان راهبرد نوین در حوزه رفاه اجتماعی، مسیرهایی بی بدیل برای توانمندسازی پایدار اقشار آسیب پذیر می گشاید و از این طریق، نه تنها بر رفع معضلات مقطعی فائق می آید، بلکه زیرساخت های تاب آوری اجتماعی را تقویت می بخشد.

طرح سلام محله؛ با رویکرد
مشارکت‌آهالی محل برای بهتریستن

سازمان محله ۱

سلام ویژه به محله

■ آیا می‌توان برای بهبود وضعیت محله‌ام کاری انجام داد؟

■ چگونه می‌توان از ظرفیت‌های محلات و دستگاه‌های دولتی و غیردولتی برای ایجاد «حال خوب» حداکثر بهره را برد؟

■ چگونه می‌توان با مشارکت همسایگان و هم محله‌ای‌ها، راهکارهای منطقی و پایدار برای رفع مسائل محله یافت؟

■ آیا می‌توان مسیر دسترسی مردم به خدمات دولتی را کوتاه‌تر، ساده‌تر و انسانی‌تر کرد؟

■ و آیا می‌شود برای تکریم هرچه بیشتر توان‌خواهان (سالمندان، بیماران، افراد دارای معلولیت، زنان باردار، مادران دارای نوزاد و ...) برنامه‌ریزی مؤثرتری انجام داد؟

همان‌گونه که طی یک سال گذشته به گزرات گفته و نوشته‌ام، در مرحله نخست طرح سلام، دستگاه‌های تابعه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با راهبری وزیر محترم و با تکیه بیشتر بر سازمان بهزیستی و با همکاری سازمان‌های مردم‌نهاد، خدمات متمرکزی را در سطح محله ارائه می‌دهند. اقدامی که علاوه بر افزایش دسترسی مردم به خدمات، زمینه پویایی محله‌ها، شکل‌گیری اعتماد اجتماعی و تعیین دستور کارهای بعدی را نیز فراهم می‌کند؛ امری که «پوتنام» در مطالعات سرمایه اجتماعی به‌عنوان پیش‌شرط توسعه پایدار محلی معرفی می‌نماید.

از آنجا که هدف بنیادین «طرح سلام» و «پویش ملی سلام محله»، شبکه‌سازی اجتماعی و ایجاد کانون‌های داوطلبانه در بطن محلات است، مصمم هستیم با اجرای موفق این طرح و پویش، در هر محله یک ظرفیت متمرکز تحت عنوان پایگاه یا کانون مشارکت داوطلبانه در امور محله به شکل روزانه و مورد نیاز ایجاد کنیم.

این طرح بر سه محور اصلی استوار شده است:

■ محله (مکان اجرای طرح)

■ شبکه داوطلبان (سازماندهی داوطلبان موجود و جذب داوطلبان جدید)، ارائه خدمات در محله با رویکرد دسترس‌پذیری حداکثری

(تشکیل گروه‌های داوطلب محلی برای شناخت نیازها، اولویت بندی و مداخلات اثر بخش در محله) تا از این طریق، پیوندی محکم و پایدار میان نهادها و خدمت‌دهنده و بدنه جامعه محلی شکل گیرد.

برای تضمین نهادینه شدن، استمرار و اثربخشی این حرکت اجتماعی، رویدادها و کارزارهای موضوعی متعددی، همراه با پیوست رسانه‌ای، در محلات منتخب برگزار خواهد شد؛ چرا که تجربه‌های جهانی نشان می‌دهد تداوم، دیده‌شدن اجتماعی و روایت سازی رسانه‌ای، شرط ماندگاری کنش‌های داوطلبانه است.

علی‌ایحال، «طرح سلام» و «پویش ملی سلام محله»، آغازی است برای تبدیل محلات به محیط‌هایی پویا، هم‌بسته و توانمند در حل چالش‌های اجتماعی با تکیه بر توان مردم.

تاکید می‌کنم: خدمات داوطلبانه که در قالب این طرح با سازمان بهزیستی کشور همکاری می‌کنند، محدود به جامعه هدف و مددجویان تحت پوشش نیست؛ بلکه تمام ساکنان محلات می‌توانند از ظرفیت ایجادشده این مشارکت اجتماعی بهره‌مند شوند.

سازمان بهزیستی کشور از همه مردم و داوطلبین محلات دعوت می‌کند با هر میزان دانش، مهارت و حتی فرصت زمانی، با حضور در پویش ملی «سلام محله» در برنامه‌هایی که به ارتقای کیفیت زیست اجتماعی در محله‌ای که در آن زندگی می‌کنید می‌انجامد، مشارکت فعال داشته باشند. به همین منظور، سامانه salam.behzisti.ir برای ثبت‌نام و نقش‌آفرینی مؤثر در محله، معرفی می‌شود.

پویش ملی «سلام محله» تلاشی است بر محور کار داوطلبانه و مشارکت موضوعی برای کیفیت بخشی هرچه بیشتر به زندگی و سلامت اجتماعی ساکنان محلات، اقدامی کارشناسی شده که در امتداد تجربه‌های موفق بین‌المللی طراحی شده است.

به گزارش روابط عمومی و امور بین‌الملل، در ادبیات سیاست‌گذاری اجتماعی و رفاه نوین، رویکرد محله‌محور بعنوان یکی از مؤثرترین شیوه‌ها برای ارتقای سلامت اجتماعی، تقویت سرمایه اجتماعی و افزایش تاب‌آوری جوامع محلی شناخته می‌شود؛ رویکردی استوار بر این اصل بنیادین که پایدارترین پاسخ به مسائل اجتماعی، از دل خود محله و با مشارکت داوطلبانه ساکنان آن شکل می‌گیرد.

گزارش‌های سازمان جهانی بهداشت (WHO) و برنامه توسعه ملل متحد (UNDP) نیز بر این نکته تأکید دارند که «محله»، کارآمدترین سطح مداخله برای پیوند میان خدمات اجتماعی، حکمرانی محلی و زندگی روزمره مردم است.

فعالیت‌ها و خدمات محله‌محور در سطح جهان در چند قالب اصلی شکل می‌گیرند.

نخست، انتقال خدمات دولتی و عمومی به سطح محلات با هدف افزایش دسترس‌پذیری و فراگیری آن‌هاست.

دوم، این فعالیت‌ها در قالب تقویت حکمرانی محلی و مشارکت اجتماعی، از جمله برگزاری انتخابات محلی، شکل‌گیری شوراهای محلی و شورایی‌ها و ایجاد ساختارهای مردمی و استفاده از ظرفیت‌های محلی تحقق می‌یابند.

سوم، فعالیت‌های محله‌محور از طریق شبکه‌سازی و سازمان‌دهی داوطلبان محلی، پدیدیاران و همیاران اجتماعی شکل می‌گیرند که نمونه‌های آن را می‌توان در برنامه‌های توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) سازمان بهزیستی یا طرح‌های خردمالی ویژه زنان سرپرست خانوار مشاهده کرد.

منظور ما از فعالیت‌های محله‌محور، رویکردی تلفیقی است که هر سه شیوه فوق را بصورت هم‌افزا در بر می‌گیرد؛ رویکردی که در طرح «سلام» (سلامت اجتماعی محله‌محور) بطور عینی متجلی شده است.

بر همین مبنا و در راستای سیاست‌های دولت چهاردهم و شخص ریاست محترم جمهور جناب دکتر پزشکیان و در ادامه اجرای «طرح سلام» (سلامت اجتماعی محله‌محور) در مراکز استان‌ها و تعدادی از شهرستان‌های کشور، در قالب برنامه‌ای توسعه‌ای و تکمیلی و با هدف کمک به تقویت انسجام ملی و محلی، توسعه و نهادینه‌سازی روحیه داوطلبی به‌عنوان یک فرهنگ عمومی، ایفای نقش تسهیل‌گری سازمانی و افزایش دسترس‌پذیری حداکثری خدمات و احیاء و شناخت کانون‌های محلی اجرای «پویش ملی سلام محله» را در دستور کار قرار داده‌ایم؛ تا همزمان با آغاز دهه فجر انقلاب اسلامی، سلامی گرم‌تر، صمیمانه‌تر و مؤثرتر به محله داشته باشیم.

پویش ملی «سلام محله» تلاشی است بر محور کار داوطلبانه و مشارکت موضوعی برای کیفیت بخشی هرچه بیشتر به زندگی و سلامت اجتماعی ساکنان محلات؛ اقدامی کارشناسی شده که در امتداد تجربه‌های موفق بین‌المللی طراحی شده است.

تجربه کشورهایی چون ژاپن در اجرای نظام Community-Based Integrated Care، سوئد و سوئیس در توسعه کانون‌های داوطلبانه محله‌محور، و پوتنام در بسیج سرمایه اجتماعی محلات، نشان می‌دهد که نقش دولت در این الگوها بیش از آنکه تصدی‌گرایانه باشد، تسهیل‌گر و توانمند ساز است.

«طرح سلام» و پویش ملی «سلام محله» تلاشی است برای کمک به یافتن پاسخ عملی به پرسش‌هایی از این دست:

مبانی نظری طرح سلام

تربیت درونی هدایت می‌شود و دیگرمحور (other-directed) که برای جلب رضایت دیگران و همسانی با جامعه رفتار می‌کنند. رایزن هشدار می‌دهد جامعه مدرن می‌تواند ظاهر اجتماع را داشته باشد اما روابط واقعی و عمقی کاهش یابد؛ درست همان دغدغه‌ای که پوتنام درباره «تنهایی جمعی» مطرح می‌کند و توکویل درباره اهمیت انجمن‌ها تأکید داشت.

در یک جمع‌بندی می‌توان گفت: توکویل نشان می‌دهد انجمن‌ها برای دموکراسی حیاتی‌اند.

پوتنام هشدار می‌دهد که کاهش مشارکت واقعی تهدیدی برای جامعه و سلامت اجتماعی است و رایزن یادآوری می‌کند که جامعه مدرن می‌تواند در ظاهر اجتماع داشته باشد؛ اما از انسجام واقعی تهی باشد. این سه نظریه با هم یک طیف کامل را نشان می‌دهند: از ضرورت ایجاد انجمن‌ها و سرمایه اجتماعی، تا تهدید تنهایی در جامعه مدرن و اهمیت بازتولید سرمایه اجتماعی محلی.

بر اساس این نظریه‌ها، می‌توان یک مدل عملیاتی سه‌مرحله‌ای برای ایجاد و تقویت سرمایه اجتماعی محله‌محور طراحی کرد. ابتدا باید انجمن‌های محلی ایجاد و سازماندهی شوند تا ساختار جامعه مدنی بازسازی و مشارکت داوطلبانه تقویت شود. این کار با شناسایی فعالان محلی، مدارس، مساجد و تشکلات محله‌ای به عنوان هسته اولیه انجمن‌ها، تشکیل باشگاه‌ها و گروه‌های داوطلبانه کوچک برای حل مسائل محلی، تدوین چارچوب مشارکت شامل وظایف، حقوق و نقش‌های اعضا و برگزاری کارگاه‌ها و جلسات دوره‌ای برای تقویت مهارت‌های همکاری و تصمیم‌گیری جمعی امکان‌پذیر است. موفقیت این مرحله را می‌توان با تعداد انجمن‌های فعال، تعداد اعضای فعال و میزان مشارکت در جلسات و فعالیت‌ها اندازه‌گیری کرد. در مرحله دوم باید سرمایه اجتماعی و اعتماد متقابل تقویت شود. هدف این مرحله ارتقای اعتماد، همکاری و پیوند بین گروه‌های مختلف محله است.

این اقدام با طراحی فعالیت‌های مشترک بین گروه‌ها و نسل‌ها، اجرای پروژه‌های مشارکتی کوچک با نتایج ملموس مانند فضای سبز، کتابخانه محلی و باشگاه ورزشی، راه‌اندازی شبکه دیجیتال محله برای اطلاع‌رسانی و هماهنگی فعالیت‌ها و آموزش مهارت‌های ارتباطی و حل تعارض برای افزایش اعتماد و همدلی اجتماعی دنبال می‌شود. شاخص موفقیت این مرحله شامل سطح اعتماد عمومی، تعداد پروژه‌های مشترک و تنوع مشارکت اعضا از گروه‌های مختلف محله است.

در مرحله سوم، هدف مقابله با تنهایی جمعی و افزایش انسجام اجتماعی است. این کار با ایجاد فضاهای تعامل حضوری منظم، تمرکز بر روابط بین فردی عمیق و پایدار، طراحی فعالیت‌های حمایت اجتماعی هدفمند مانند مشاوره، همیاری سالمندان و همراهی کودکان و ارزیابی دوره‌ای کیفیت روابط اجتماعی و حس تعلق افراد به محله انجام می‌شود. شاخص‌های موفقیت این مرحله شامل میزان روابط دوستانه و حمایتی، کاهش احساس تنهایی و افزایش مشارکت داوطلبانه مستمر است.

در مجموع، طرح «سلام» بر اساس دیدگاه‌های توکویل، پوتنام و رایزن مسیر ایجاد ساختار انجمن‌ها و جامعه مدنی، تقویت شبکه‌ها و اعتماد، و شکل‌دهی روابط واقعی و پایدار در محله‌ها را ترسیم می‌کند و می‌تواند سرمایه اجتماعی محله‌محور را به شکل عملی و ملموس بازتولید کند.

سرمایه اجتماعی نه با بخشنامه بلکه با سازمان‌یافتگی محلی ساخته می‌شود. تجربه‌های موفق نشان می‌دهد اگر محله به عنوان واحد عمل انتخاب شود، می‌توان با یک مدل عملیاتی مرحله‌مند، مشارکت داوطلبانه را احیا کرد و ساختار جامعه مدنی را از پایین بازسازی کرد. مدلی که نقطه آغاز آن، شکل‌گیری و تقویت انجمن‌های محلی است.

به گزارش روابط عمومی و امور بین‌الملل سازمان بهزیستی کشور، طرح «سلام» که در چارچوب سیاست‌های راهبردی رییس‌جمهور دکتر پزشکیان طراحی شده، بر پایه یک پشتوانه نظری قوی در علوم اجتماعی استوار است و می‌تواند مسیر تقویت سلامت اجتماعی محله‌محور را به شکل عملیاتی و هدفمند هدایت کند.

در این یادداشت، تلاش شده سه نظریه جامعه‌شناسان مشهور آمریکایی که می‌توانند چارچوب فکری طرح را پشتیبانی کنند، توضیح داده شود.

«رابرت پوتنام» مفهوم سرمایه اجتماعی را برای توضیح قدرت و توانمندی جوامع در همکاری‌های جمعی و مشارکت داوطلبانه به کار می‌گیرد.

او معتقد است کیفیت زندگی اجتماعی و عملکرد دموکراسی به میزان اعتماد متقابل، همکاری‌های داوطلبانه و شبکه‌های اجتماعی بستگی دارد.

پوتنام سرمایه اجتماعی را به دو دسته تقسیم می‌کند: Bonding یا پیوند درونی که اعتماد و همکاری در درون گروه‌های همفکری خانواده‌ها را تقویت می‌کند و Bridging یا پیوند پل زنده که ارتباط بین گروه‌های مختلف و فعالیت‌های محله‌ای و انجمن‌های داوطلبانه را ایجاد می‌کند. او نشان می‌دهد جوامعی که سرمایه اجتماعی بالایی دارند، سطح جرم و جنایت پایین‌تر، سلامت روان و جسم بهتر، مشارکت سیاسی بالاتر و اعتماد عمومی بیشتری دارند. در عین حال، کاهش مشارکت در انجمن‌ها و فعالیت‌های داوطلبانه می‌تواند به «تنهایی جمعی» و کاهش انسجام اجتماعی منجر شود؛ همان چیزی که در طرح‌های محله‌محور مثل «سلام» هدف‌گذاری شده تا با فعال کردن نهادها و انجمن‌ها به آن پاسخ داده شود.

«الکسیس دو توکویل»، جامعه‌شناس قرن نوزدهم، نخستین کسی بود که توجه کرد انجمن‌ها و نهادهای داوطلبانه نقش حیاتی در جوامع دموکراتیک دارند. او معتقد بود مردم در جامعه‌ای که دولت مرکزی قدرت زیادی دارد، برای حفظ آزادی و مشارکت اجتماعی، باید در انجمن‌ها و جمعیت‌های محلی فعال باشند. انجمن‌ها حافظ دموکراسی هستند، مشارکت مدنی مهارت‌های اجتماعی، همکاری و اعتماد عمومی را تقویت می‌کند و جامعه‌ای سالم دارای جامعه مدنی فعال و دولت محدود است. توکویل همچنین بر اهمیت خودسازماندهی جامعه تأکید دارد؛ یعنی مردم با تشکیل انجمن‌ها یاد می‌گیرند مسائل مشترک خود را حل کنند و تنها به دولت متکی نباشند. ارتباط دیدگاه توکویل با پوتنام نیز جالب است؛ کاهش مشارکت اجتماعی همان تهدیدی است که پوتنام در آمریکا حدود ۱۵۰ سال بعد مشاهده کرد.

«دیوید رایزن» به بررسی رفتار افراد در جوامع صنعتی مدرن پرداخت و نشان داد که با تغییر ساختار اجتماعی و تمرکز بر انباشت اقتصادی و تکنولوژی، افراد از روابط اجتماعی واقعی فاصله می‌گیرند و تنها در جمع باقی می‌مانند.

او شخصیت اجتماعی افراد را به سه دسته تقسیم می‌کند:

سنت‌محور (tradition-directed) که رفتارشان توسط عرف و سنت شکل می‌گیرد، درون‌محور (inner-directed) که توسط ارزش‌ها و

طرح سلام محله؛ با رویکرد
مشارکت‌آهالی محل برای بهتر زیستن

۳ سلام محله

«طرح سلام» در تجارب ملی و بین‌المللی

حکمرانی اجتماعی مبتنی بر مردم و محله بود؛ تجربه‌ای که نه تنها در جبهه‌ها، بلکه در پشتیبانی اجتماعی، خدمات‌رسانی محلی و افزایش تاب‌آوری جامعه نقش‌آفرین شد.

در دهه‌های بعد، بسیج ملی سلامت در دوران همه‌گیری کرونا (۱۳۹۸-۱۴۰۱) بار دیگر نشان داد که مدیریت بحران‌های فراگیر، بدون حضور فعال مردم، داوطلبان محلی و نهادهای اجتماعی امکان‌پذیر نیست.

مشارکت‌های گسترده مردمی در بحران‌های طبیعی نظیر زلزله بم (۱۳۸۳)، سرپل‌ذهاب (۱۳۹۶)، سیل گلستان و لرستان (۱۳۹۸) و سایر رخدادها، بارها این واقعیت را تأیید کرده است که محله، نخستین و مؤثرترین سطح مداخله اجتماعی است. حتی تجربه‌های بسیار نزدیک، از جمله جنگ تحمیلی ۱۲ روزه در سال ۱۴۰۴، بار دیگر ظرفیت بسیج اجتماعی و همیاری محله‌ای را آشکار ساخت.

در کنار این‌ها، طرح‌هایی چون شورا یاری‌ها، برنامه‌های بازآفرینی شهری و ابتکارات توسعه‌محور نظیر «۲۰-۲۰ محله»، هر چند با چالش‌ها و فراز و فرودهایی همراه بوده‌اند، اما همگی گواه یک مسیر مشترک‌اند: حرکت تدریجی سیاست عمومی در ایران بسوی محله بعنوان واحد پایه حکمرانی اجتماعی.

این مسیر، همزمان با تجربه‌های معتبر بین‌المللی هم‌راستا است. رویکرد «توسعه جامعه‌محور» (Community Driven Development) که در قالب طرح‌های CDD بانک جهانی در کشورهایی چون اندونزی، پاکستان، هند و نیجریه اجرا شده، نشان داده است که واگذاری اختیار، منابع و تصمیم‌گیری به جوامع محلی، نتایجی پایدارتر و اثربخش‌تر از مداخلات متمرکز به دنبال دارد.

تجربه CBR در کشورهای آسیایی و آفریقایی نیز بر همین منطق استوار بوده و نقش جامعه محلی را در توانبخشی، ادغام اجتماعی و کاهش نابرابری برجسته کرده است...

در حوزه سلامت، برنامه «شهر سالم» سازمان جهانی بهداشت و در حوزه آموزش و اجتماع، تجربه تبدیل مدارس به کانون اجتماع محلی در کشورهای چون ویتنام و ژاپن - از جمله نظام «کومینیکان» - نمونه‌هایی روشن از این رویکرد هستند.

مرور این مجموعه تجربه‌ها، یک الگوی مشترک را آشکار می‌سازد. طرح‌های اجتماع محور موفق، دست‌کم بر هشت مؤلفه کلیدی استوار بوده‌اند: نقش محوری مردم بعنوان کنشگران اصلی، توجه به محله به مثابه واحد بنیادین توسعه اجتماعی، مردمی‌سازی حداکثری فراتر از خدمات دولتی صرف، انتخاب درست کانون‌های اقدام مانند مدارس، مساجد و مراکز محلی، شبکه‌سازی بین نهادی و هم‌افزایی ظرفیت‌ها، نشان‌گذاری و برندسازی اجتماعی بعنوان ابزار اعتمادسازی، تمرکز آگاهانه بر اعتماد و مسئولیت‌پذیری اجتماعی و در نهایت، تقدم پیشگیری و مداخلات اجتماعی زود هنگام بر رویکردهای واکنشی و پرهزینه.

طرح «سلام» دقیقاً بر پایه همین تجربه انباشته و این مؤلفه‌های آزموده شده طراحی شده است. این طرح، حمایت اجتماعی را از سطح یک خدمت بخشی و متمرکز، به یک مسئولیت مشترک اجتماعی در مقیاس محله ارتقا می‌دهد و نقش دولت را از مجری انحصاری به راهبر، تنظیم‌گرو تضمین‌کننده کیفیت بازتعریف می‌کند.

از این منظر، «سلام» نه آغاز مسیری ناشناخته بلکه ادامه‌ای آگاهانه و بومی شده از تجربه‌ای موفق در ایران و جهان است

«سلام» نه آغاز مسیری ناشناخته بلکه ادامه‌ای آگاهانه و بومی شده از تجربه‌ای موفق در ایران و جهان است.

به گزارش روابط عمومی و امور بین‌الملل سازمان بهزیستی کشور، در دهه‌های اخیر، یکی از مهم‌ترین تحولات در حوزه سیاست‌گذاری اجتماعی در جهان، گذار از الگوهای متمرکز، بخشی و دستگاه محور به رویکردهای جامعه محور و محله پایه بوده است.

این گذار نه حاصل یک انتخاب نظری انتزاعی، بلکه برآیند تجربه‌های انباشته کشورها در مواجهه با فقر چند بعدی، آسیب‌های اجتماعی، بحران‌های انسانی، سالمندی جمعیت و فرسایش سرمایه اجتماعی است.

طرح «سلام» (سلامت اجتماعی محله‌محور) نیز در همین چارچوب، نه بعنوان یک پروژه مقطعی، بلکه به مثابه جمع‌بندی یک مسیر تجربه شده سازمانی، ملی و بین‌المللی شکل گرفته است.

در یادداشت قبلی مبنای نظری و علمی و در این نوشتار سوابق تجربی طرح سلام را تشریح خواهیم کرد.

در سطح نهادی، سازمان بهزیستی کشور طی دهه‌های گذشته، به صورت عملی محدودیت‌های رویکردی متمرکز را تجربه کرده و همزمان، ظرفیت‌های عظیم کنش اجتماعی محله‌محور را لمس کرده است. طرح «محب» (مددکاران حامی در بحران‌های اجتماعی) نمونه‌ای شاخص از این تجربه است؛ طرحی که با اتکا به داوطلبان مردمی آموزش‌دیده، در بحران‌هایی چون جنگ، سیل، زلزله، توفان و آتش‌سوزی، خدمات روان‌شناختی و مددکاری را در کنار مردم و از دل محله‌ها ارائه کرده‌اند. این تجربه به روشنی نشان داد که در شرایط بحران، اعتماد، سرعت عمل و اثربخشی، بیش از هر چیز از شبکه‌های محلی و سرمایه اجتماعی نشئت می‌گیرد.

همین منطق در شکل‌گیری و تداوم گروه‌های «همیار سلامت روان» نمود یافته است؛ گروه‌هایی داوطلبانه که در محلات کشور، نقش مؤثری در ارتقای سلامت روان، کاهش انگ اجتماعی، شناسایی زود هنگام آسیب‌ها و پیوند مردم با خدمات تخصصی ایفا کرده‌اند. گروه‌های «مانا» با تمرکز بر نوجوانان، و گروه‌های «خاتم» با محوریت مادران و کودکان، نمونه‌هایی از مداخلات اجتماع محور پیشگیرانه هستند که بجای مداخله دیر هنگام و پرهزینه، بر توانمندسازی محلی و پیشگیری اجتماعی تکیه دارند.

در حوزه توانبخشی، تجربه «توانبخشی مبتنی بر جامعه» (CBR) یکی از گسترده‌ترین و عمیق‌ترین نمونه‌های محله‌محوری در کشور است. حضور بیش از ۱۴ هزار داوطلب در حدود ۴۰ هزار منطقه جغرافیایی کشور برای ارائه خدمات توانبخشی، نه تنها امکان پوشش ملی را فراهم کرده، بلکه نشان داده است که مشارکت محلی می‌تواند شکاف دسترسی، هزینه‌ها و نابرابری‌های اجتماعی را به طور معناداری کاهش دهد.

در امتداد همین رویکرد، گروه‌های «همیار سرپرست خانوار» و طرح‌های تأمین مالی خرد محله‌محور، پیوند میان حمایت اجتماعی، اشتغال، افزایش سواد مالی، بانکداری پیوندی و توانمندسازی اقتصادی را در سطح محله محقق ساخته‌اند.

این تجربیات سازمانی، بر بستری غنی از تجربه ملی ایران استوار است. جامعه ایرانی در دهه‌های گذشته، بارها توان کنش جمعی، مشارکت داوطلبانه و سازمان‌یابی محله‌محور خود را به نمایش گذاشته است. بسیج مردمی در دوران هشت ساله دفاع مقدس، نمونه‌ای کم‌نظیر از

تأملی بر شیوه‌های اثرگذاری اجتماعی در طرح سلام

برای جذب داوطلبان به پویش «سلام محله»، اقناع زمانی مؤثر است که پیام از زبان نخبگان و چهره‌های اثرگذار محله منتقل شود؛ کسانی که مردم آن‌ها را «از خود» می‌دانند، نه نماینده یک ساختار اداری.

موضوع مهم دیگر اقناع از طریق «دیدن» است نه شنیدن یکی از یافته‌های مهم پژوهش‌های تغییر رفتار اجتماعی این است که مردم با تجربه قانع می‌شوند، نه با توضیح صرف. دیدن یک فعالیت واقعی، حضور در یک رویداد محله‌ای، گفت‌وگو با داوطلبان و لمس نتایج کوچک اما ملموس، بسیار اثرگذارتر از توصیف اهداف بزرگ است. تجربه‌های داخلی نشان داده است که رویدادهای محله‌ای، برنامه‌های فرهنگی و هنری، غرفه‌های معرفی فعالیت‌ها و امکان ثبت‌نام حضوری، نقش تعیین‌کننده‌ای در جلب مشارکت دارند. این اقدامات، پویش را از یک مفهوم انتزاعی به یک واقعیت اجتماعی قابل لمس تبدیل می‌کنند. درواقع، اقناع افکار عمومی زمانی شکل می‌گیرد که مردم بگویند: «این اتفاق دارد می‌افتد؛ واقعی است؛ و من می‌توانم بخشی از آن باشم». نکته مهم اینکه، روایت‌سازی و معنا دادن به مشارکت را باید حکایت کنیم.

پژوهش‌های حوزه ارتباطات اجتماعی تأکید می‌کنند؛ انسان‌ها به «معنا» واکنش نشان می‌دهند، نه صرفاً به فراخوان... مردم زمانی به یک پویش می‌پیوندند که مشارکت خود را معنا دار ببینند؛ بخشی از یک روایت بزرگ‌تر.

تجربه‌های موفق جهانی و داخلی نشان می‌دهد؛ روایت‌سازی از تجربه‌های کوچک، معرفی داوطلبان، بازگو کردن داستان‌های واقعی محله‌ها و قدردانی نمادین از مشارکت‌کنندگان، نقش مهمی در شکل‌دهی افکار عمومی دارد. این همان چیزی است که از آن با عنوان برندسازی اجتماعی یاد می‌شود؛ نه به معنای تبلیغات، بلکه به معنای ساختن هویت جمعی.

در دهه ۴۰، سیاست اجتماعی ایران با محدودیت منابع، پیچیدگی مسائل اجتماعی و کاهش اعتماد عمومی مواجه است. در چنین شرایطی، جذب مشارکت داوطلبانه مردم دیگر یک انتخاب نیست، بلکه یک ضرورت است.

پویش‌هایی مانند «سلام محله» تنها زمانی موفق خواهند بود که بتوانند افکار عمومی را نه با وعده، بلکه با حضور واقعی، گفت‌وگوی مستمر و احترام به عقل جمعی محله، همراه کنند.

مخلص کلام آنکه اقناع افکار عمومی برای پیوستن به یک پویش محله‌ای، فرآیندی تدریجی و اجتماعی است.

تجربه‌های ملی و بین‌المللی و یافته‌های پژوهشی یک پیام مشترک دارند: مردم زمانی وارد میدان می‌شوند که دیده شوند، شنیده شوند و نقش خود را معنا دار احساس کنند.

اگر «سلام محله» بخواهد به یک پویش فراگیر داوطلبانه تبدیل شود، مسیر آن از محلی‌سازی پیام، اعتماد به چهره‌های محلی، عینی‌سازی فعالیت‌ها و روایت‌سازی اجتماعی می‌گذرد.

این‌ها نه تکنیک‌های تبلیغاتی، بلکه شیوه‌های پایدار اثرگذاری بر افکار عمومی‌اند.

پژوهش‌های ارتباطات اجتماعی نشان می‌دهد که پیام‌های عمومی، اگر به زبان تجربه زیسته مردم ترجمه نشوند، اثرگذاری محدودی دارند. مردم به پویشی می‌پیوندند که آن را در مقیاس محله خود ببینند، نه در سطح شعارهای کلان.

پیوستن مردم به یک پویش اجتماعی، امری دستوری یا اداری نیست؛ افکار عمومی نه با اعلامیه شکل می‌گیرد و نه با بخشنامه حرکت می‌کند. پرسش اصلی در پویش‌هایی مانند «سلام محله» این نیست که چه برنامه‌ای طراحی شده است؛ بلکه این است که چگونه می‌توان مردم را قانع کرد که داوطلبانه به آن بپیوندند و در آن بمانند.

ادبیات سیاست اجتماعی و تجربه‌های میدانی نشان می‌دهد که اقناع افکار عمومی، فرآیندی تدریجی، چندلایه و مبتنی بر اعتماد است.

مردم زمانی وارد یک کنش جمعی می‌شوند که سه پرسش نانوخته برایشان پاسخ داده شود:

■ آیا این کار واقعی است؟

■ آیا به من و محله‌ام ربط دارد؟

■ آیا حضور من در آن معنا دارد؟

اولین نکته مهم آن است که اقناع از مسیر «محلی‌سازی»، نه پیام‌های کلی صورت پذیرد.

یکی از خطاهای رایج در پویش‌های اجتماعی، اتکای بیش از حد به پیام‌های کلی و ملی است.

پژوهش‌های ارتباطات اجتماعی نشان می‌دهد که پیام‌های عمومی، اگر به زبان تجربه زیسته مردم ترجمه نشوند، اثرگذاری محدودی دارند. مردم به پویشی می‌پیوندند که آن را در مقیاس محله خود ببینند، نه در سطح شعارهای کلان.

تجربه‌های جهانی، از جمله در ژاپن (ماچی‌زوکوری) و کشورهای اسکانديناوی، نشان می‌دهد که موفق‌ترین پویش‌ها آن‌هایی بوده‌اند که پیام واحد ملی را به روایت‌های محلی متعدد تبدیل کرده‌اند.

در ایران نیز تجربه پویش‌های سلامت محور و اجتماعی نشان داده است که؛ شبکه‌های اجتماعی محلی، گروه‌های کوچک محله‌ای و گفت‌وگوی چهره‌به‌چهره، بسیار مؤثرتر از پیام‌های رسمی و یک سویه عمل می‌کنند. برای «سلام محله»، اقناع افکار عمومی زمانی رخ می‌دهد که مردم حس کنند این پویش، درباره محله آن‌هاست، نه صرفاً برنامه‌ای که از بیرون معرفی شده است.

نکته مهم دیگر اعتماد سازی از طریق چهره‌های مرجع محلی است.

نظریه‌های سرمایه اجتماعی بر یک نکته کلیدی تأکید دارند: اعتماد، از مسیر روابط غیررسمی منتقل می‌شود، نه از جایگاه‌های رسمی.

مردم بیش از آنکه به نهادها اعتماد کنند، به آدم‌ها اعتماد دارند؛ به کسانی که می‌شناسند، دیده‌اند و با آن‌ها زیسته‌اند.

تجربه‌های داخلی ایران به خوبی این واقعیت را نشان می‌دهد. در برنامه‌هایی مانند CBR، خانه‌های سلامت محله‌ای یا فعالیت سمن‌های محلی، هر جا معلمان، مربیان ورزش، هنرمندان بومی، روحانیون محلی یا معتمدان محله وارد میدان شده‌اند، مشارکت مردمی عمق و تداوم بیشتری پیدا کرده است.

طرح سلام محله؛ با رویکرد مشارکت‌آهالی محل برای بهتر زیستن

۵

سازمان بهزیستی کشور

کارکردها و آثار راهبردی طرح و پویش سلام

۳. توسعه زیست‌بوم مشارکت اجتماعی در پهنه کشور

یکی از سیاست‌های محوری سازمان بهزیستی کشور، توسعه زیست‌بوم جامعه مشارکتی در سطح ملی است. طرح «سلام محله» ابزار عملیاتی تحقق این سیاست در مقیاس محلی است. این طرح امکان توسعه مشارکت اجتماعی را در چهار بعد اصلی فراهم می‌کند:

توسعه جغرافیایی مشارکت در تمامی محلات شهری و روستایی کشور؛ توسعه فشرده مشارکت با فراهم‌سازی امکان نقش‌آفرینی برای همه اقشار اجتماعی؛

توسعه موضوعی مشارکت و ورود مشارکت اجتماعی به حوزه‌های نوین؛ توسعه شبکه‌ای مشارکت از طریق پیوند میان تشکلات، نهادها، داوطلبان و بخش خصوصی.

در این چارچوب، طرح «سلام محله» به توسعه مسئولیت اجتماعی بنگاه‌ها (CSR)، ساماندهی و گسترش شبکه داوطلبان، ایجاد بانک‌های اطلاعاتی محلی، شبکه‌سازی میان کنشگران و در نهایت برندسازی اجتماعی مشارکت محله‌محور کمک می‌کند.

۴. توانمندسازی و ظرفیت‌سازی اجتماعی محله‌پایه

فراتر از شناسایی دارایی‌ها، یکی از آثار راهبردی طرح «سلام محله»، توانمندسازی و ظرفیت‌سازی پایدار در بستر محله است. این توانمندسازی از طریق کنش جمعی ساکنان، همکاری‌های داوطلبانه و مشارکت خانواده‌ها شکل می‌گیرد و احساس مالکیت اجتماعی و مسئولیت‌پذیری را تقویت می‌کند.

ساماندهی و یکپارچه‌سازی منابع محله، تقویت همبستگی و انسجام اجتماعی، توسعه روحیه تعاون و همیاری، و ارتقای توان حل مسئله محلی از جمله پیامدهای مستقیم این رویکرد است. محله‌های توانمند، نه تنها در مواجهه با مسائل روزمره اجتماعی، بلکه در برابر بحران‌های طبیعی، امنیتی و شرایط خاص ملی نیز از تاب‌آوری بالاتری برخوردارند.

۵. احیای هویت محلی، ارتقای دسترسی و سلامت اجتماعی

طرح «سلام محله» با پیوند دادن فعالیت‌های اجتماعی به نهاد خانواده، به احیای هویت محلی و تقویت احساس تعلق اجتماعی کمک می‌کند. انتقال بخشی از خدمات و فعالیت‌ها به سطح محله، دسترسی‌پذیری خدمات اجتماعی را افزایش داده و عدالت اجتماعی و فضایی را تقویت می‌کند.

مجموعه این فرآیندها در نهایت به ارتقای سلامت اجتماعی محله منجر می‌شود؛ سلامتی که شامل اعتماد، امنیت، مشارکت، امید، نشاط اجتماعی و سرمایه اجتماعی پایدار است. ترویج فرهنگ محلی، یادگیری اجتماعی و بازتولید ارزش‌ها و رفتارهای مثبت اجتماعی در محله کمک می‌کند.

در مجموع طرح و پویش «سلام محله» را می‌توان الگویی جامع برای حکمرانی اجتماعی محله‌محور دانست؛ الگویی که با تکیه بر ظرفیت‌های بومی، مشارکت مردم، شبکه‌سازی اجتماعی و رویکرد خانواده‌محور، امکان ارتقای پایدار سلامت اجتماعی و حمایت اجتماعی را در کشور فراهم می‌سازد. این طرح نه تنها به تحقق مأموریت‌های سازمان بهزیستی کمک می‌کند، بلکه می‌تواند به عنوان یک تجربه ملی قابل تعمیم در سیاست‌گذاری اجتماعی ایران مطرح شود.

نخستین و بنیادین‌ترین کارکرد طرح «سلام محله»، شناسایی نظام‌مند و فعال‌سازی ظرفیت‌ها و دارایی‌های محله است. هر محله واجد مجموعه‌ای از ظرفیت‌های مالی، فرهنگی، مادی، انسانی، طبیعی و اجتماعی است که در بسیاری از موارد یا ناشناخته باقی می‌مانند یا به صورت پراکنده و غیرهم‌افزا مورد استفاده قرار می‌گیرند.

تحولات اجتماعی، اقتصادی و جمعیتی دهه‌های اخیر نشان داده است که سیاست‌های متمرکز، بخشی و مسئله‌محور، به تنهایی قادر به پاسخ‌گویی پایدار به نیازهای پیچیده اجتماعی نیستند. در چنین شرایطی، رویکردهای محله‌محور و جامعه‌پایه به عنوان یکی از مؤثرترین الگوهای حکمرانی اجتماعی در سطح جهان شناخته می‌شوند. طرح و پویش «سلام محله» با تکیه بر ظرفیت‌های بومی، مشارکت مردم و شبکه‌سازی اجتماعی، تلاشی نظام‌مند برای تحقق این رویکرد در پهنه کشور و در چارچوب مأموریت‌های سازمان بهزیستی است.

این یادداشت با هدف تبیین کارکردها و آثار راهبردی طرح «سلام محله» تنظیم شده و نشان می‌دهد که این طرح چگونه می‌تواند به تقویت سرمایه اجتماعی، ارتقای سلامت اجتماعی و توسعه زیست‌بوم مشارکت اجتماعی در کشور منجر شود.

۱. شناسایی و فعال‌سازی ظرفیت‌ها و دارایی‌های محله

نخستین و بنیادین‌ترین کارکرد طرح «سلام محله»، شناسایی نظام‌مند و فعال‌سازی ظرفیت‌ها و دارایی‌های محله است. هر محله واجد مجموعه‌ای از ظرفیت‌های مالی، فرهنگی، مادی، انسانی، طبیعی و اجتماعی است که در بسیاری از موارد یا ناشناخته باقی می‌مانند یا به صورت پراکنده و غیرهم‌افزا مورد استفاده قرار می‌گیرند.

رویکرد محله‌محور «سلام»، با تمرکز بر دارایی‌محوری، این ظرفیت‌ها را از حالت بالقوه به بالفعل تبدیل کرده و امکان پیوند میان منابع رسمی و غیررسمی را فراهم می‌کند. در این میان، تقویت سرمایه اجتماعی محله جایگاهی ویژه دارد. سرمایه اجتماعی متشکل از پنج مؤلفه اطلاعات، ارتباطات، اعتماد، تشکیلات و تسهیلات است که طرح «سلام محله» به طور هم‌زمان به تقویت همه این مؤلفه‌ها کمک می‌کند؛ از شفاف‌سازی جریان اطلاعات و تسهیل ارتباطات گرفته تا ایجاد اعتماد متقابل و شکل‌گیری تشکلات و سازوکارهای تسهیل‌گر محلی.

۲. استقرار رویکردهای نوین محله‌محور در سیاست اجتماعی

طرح «سلام محله» بستری برای به کارگیری مجموعه‌ای از رویکردهای نوین در سیاست‌گذاری و مداخله اجتماعی فراهم می‌کند. این رویکردها شامل فرصت‌آفرینی محلی، گذار از آسیب‌شناسی صرف به پیشگیری اجتماعی، توسعه تلفیق اجتماعی، گسترش عدالت اجتماعی و توسعه جغرافیایی تشکلات محله‌محور، توانمندسازی کنشگران محلی، تقویت رویکرد خانواده‌محور و اجتماعی‌سازی فعالیت‌های سازمان بهزیستی است.

در این چارچوب، مداخلات اجتماعی به جای تمرکز صرف بر کنترل و کاهش آسیب‌ها، بر پیشگیری، توان‌افزایی و ارتقای کیفیت زندگی اجتماعی متمرکز می‌شوند. تجربه‌های جهانی و داخلی نشان می‌دهد که چنین رویکردی، هم اثربخشی بالاتری دارد و هم از نظر اقتصادی و اجتماعی پایدارتر است.

«سلام» نقشه‌ای برای سامان‌دهی مشارکت داوطلبانه محله‌محور

در طرح «سلام» نیز خدمات پزشکی و پیراپزشکی داوطلبانه، به‌ویژه برای سالمندان، افراد دارای معلولیت و اقشار کم‌برخوردار، جایگاهی کلیدی دارد.

تجهیزات بهداشتی و توانبخشی؛ حفظ استقلال و کرامت انسانی
پژوهش‌های WHO نشان می‌دهد نبود دسترسی به تجهیزات ساده توانبخشی، یکی از عوامل تشدید ناتوانی و انزوای اجتماعی سالمندان و افراد دارای معلولیت است.

داوطلبان این گروه با امانت، تعمیر و آموزش استفاده از تجهیزات بهداشتی و توانبخشی، نقشی مستقیم در حفظ استقلال فردی و کرامت انسانی ایفا می‌کنند.

علمی و پژوهشی؛ تصمیم‌سازی مبتنی بر شواهد

یکی از ضعف‌های رایج در مداخلات اجتماعی، تصمیم‌گیری بدون شناخت دقیق مسئله است. OECD بارها بر اهمیت سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد تأکید کرده است.

داوطلبان علمی و پژوهشی در طرح «سلام»، با نیازسنجی اجتماعی، جمع‌آوری داده‌ها و مستندسازی تجربه‌های محله، به تصمیم‌سازی آگاهانه و بومی کمک می‌کنند.

تعاون، اشتغال و بیمه؛ زیربنای تاب‌آوری اجتماعی

توانمندسازی اقتصادی، زیربنای کاهش بسیاری از آسیب‌های اجتماعی است. تجربه کشورهای اسکاندیناوی، به‌ویژه سوئد، نشان می‌دهد تعاونی‌های محلی و آموزش نظام‌های بیمه اجتماعی نقش مهمی در افزایش تاب‌آوری خانواده‌ها دارند.

این گروه با ایجاد و معرفی فرصت‌های شغلی و ارتقای آگاهی بیمه‌ای، به تقویت امنیت اقتصادی محله کمک می‌کند.

امور حقوقی و قضایی؛ عدالت در دسترس محله

دسترسی نابرابر به خدمات حقوقی، یکی از عوامل بازتولید نابرابری اجتماعی است. بسیاری از اختلافات خانوادگی و اجتماعی، پیش از رسیدن به مرحله قضایی، با مشاوره حقوقی قابل حل هستند.

داوطلبان این گروه، جلوه‌ای عملی از عدالت اجتماعی و پیشگیری از تعارض‌های پرهزینه را در سطح محله محقق می‌کنند.

تحصیل، استعدادیابی و پرورش شناختی، سرمایه‌گذاری برای آینده گزارش‌های OECD در حوزه آموزش تأکید دارند که مداخلات آموزشی در سنین پایین، بیشترین بازده اجتماعی را دارد.

در طرح «سلام»، مدارس محله در ساعات غیرآموزشی به کانون فعالیت‌های حمایتی، استعدادیابی و تقویت مهارت‌های شناختی کودکان و نوجوانان تبدیل می‌شوند؛ الگویی آزموده شده در بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته.

شوراها و دهیاران؛ پیوند نهاد محلی و مردم

تجربه سوئد نشان می‌دهد پیوند مؤثر میان نهادهای محلی و مشارکت مردمی، شرط موفقیت سیاست‌های اجتماعی است.

این گروه با تقویت فعالیت‌های فرهنگی و گفت‌وگوی اجتماعی، سرمایه اجتماعی محله را افزایش می‌دهد؛ سرمایه‌ای که به گفته OECD، یکی از مهم‌ترین دارایی‌های جوامع تاب‌آور است.

فضای مجازی و رسانه؛ روایت‌گری و اعتمادسازی

در دنیای امروز، روایت‌گری درست از فعالیت‌های اجتماعی، به‌اندازه خود

طرح «سلام» می‌کوشد نشان دهد که اگر مشارکت مردمی درست دیده، درست تعریف و درست پشتیبانی شود، محله می‌تواند دوباره به کانون حل مسائل اجتماعی و ارتقای سلامت اجتماعی کشور تبدیل شود.

در دهه‌های اخیر، یکی از جدی‌ترین دغدغه‌های نظام‌های رفاهی در جهان، عبور از مداخلات متمرکز، پرهزینه و اغلب ناپایدار و حرکت به سوی الگوهای محله‌محور و مردم‌پایه بوده است. سازمان جهانی بهداشت (WHO) و سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD) در گزارش‌ها و اسناد متعدد خود تصریح کرده‌اند که «سلامت اجتماعی» و «رفاه پایدار» بدون مشارکت فعال شهروندان در سطح محلی، عملاً دست نیافتنی است.

در ایران نیز تجربه سال‌های گذشته نشان می‌دهد که بخش قابل توجهی از مسائل و آسیب‌های اجتماعی، اگر در نزدیک‌ترین سطح زندگی مردم، یعنی محله، شناسایی و با مشارکت خود ساکنان آن حل‌وفصل شود، هم کم هزینه‌تر خواهد بود، هم انسانی‌تر و هم پایدارتر.

طرح «سلام» (سلامت اجتماعی محله‌محور) دقیقاً بر همین منطق استوار است؛ بازگرداندن محله به عنوان واحد پایه سیاست اجتماعی.

اما مشارکت مردمی، به‌ویژه مشارکت داوطلبانه، اگر بدون چارچوب روشن، تعریف نقش‌ها و تقسیم کار مشخص باشد، معمولاً به فعالیت‌هایی مقطعی، احساسی و ناپایدار محدود می‌شود. OECD در تحلیل‌های خود از شبکه‌های داوطلبانه، بر یک اصل کلیدی تأکید می‌کند: داوطلبی زمانی اثربخش است که حوزه‌های فعالیت، انتظارات و نقش‌ها به روشنی تعریف شده باشد.

بر همین اساس، در طرح «سلام»، فعالیت‌های داوطلبانه محله‌محور در قالب ۱۳ گروه مشخص سامان‌دهی شده است؛ گروه‌هایی که تقریباً همه ظرفیت‌های انسانی، تخصصی و اجتماعی شهروندان را پوشش می‌دهد و امکان مشارکت هدفمند و پایدار را فراهم می‌کند.

سازمان جهانی بهداشت، سلامت را صرفاً نبود بیماری نمی‌داند، بلکه آن را ترکیبی از سلامت جسمی، روانی و اجتماعی تعریف می‌کند. فعالیت‌های داوطلبانه در حوزه سلامت محله شامل آموزش پیشگیری، ارتقای سبک زندگی سالم، پایش سلامت سالمندان و حمایت از بیماران مزمن است.

مطالعات بین‌المللی نشان می‌دهد مداخلات سلامت‌محور در سطح محله، به‌ویژه با مشارکت داوطلبان محلی، نقش مهمی در کاهش هزینه‌های نظام درمان و افزایش کیفیت زندگی شهروندان دارد.

حرفه‌یاورانه؛ انتقال تجربه به عنوان سرمایه اجتماعی

OECD در گزارش‌های خود درباره انتقال بین‌نسلی مهارت‌ها تأکید می‌کند که یکی از مؤثرترین اشکال سرمایه اجتماعی، انتقال تجربه‌های شغلی از افراد باتجربه به نسل جوان است.

داوطلبان این گروه با ارائه مشاوره شغلی، مربی‌گری و انتقال تجربه‌های حرفه‌ای، به توانمندسازی نوجوانان و جوانان محله کمک می‌کنند؛ اقدامی کم‌هزینه اما بسیار اثرگذار.

پزشکی و پیراپزشکی؛ مکمل نظام رسمی سلامت

زاین، به عنوان یکی از سالمندترین کشورهای جهان، سال‌هاست از مدل «نظام مراقبت یکپارچه مبتنی بر جامعه محلی» استفاده می‌کند؛ مدلی که در آن پزشکان، پرستاران و درمانگران داوطلب، نقشی مکمل در کنار نظام رسمی سلامت ایفا می‌کنند.

طرح سلام محله؛ با رویکرد مشارکت اهالی محل برای بهتریستن

حمل و نقل و جابه جایی؛ رفع موانع مشارکت

برای بسیاری از سالمندان و افراد دارای معلولیت، جابه جایی خود مانعی جدی برای دسترسی به خدمات است. تجربه ژاپن نشان می‌دهد شبکه‌های داوطلبانه حمل و نقل محلی، نقش مهمی در حفظ مشارکت اجتماعی سالمندان دارند.

داوطلبان این گروه، امکان دسترسی برابر به خدمات محله را فراهم می‌کنند. خلاصه کلام آنکه تقسیم‌بندی فعالیت‌های داوطلبانه در قالب این ۱۳ گروه، نه محدودکننده مشارکت مردمی است و نه صرفاً یک طبقه‌بندی اداری؛ بلکه تلاشی آگاهانه برای سامان‌دهی سرمایه اجتماعی، افزایش اثربخشی داوطلبی و هم‌راستاسازی آن با تجربه‌های موفق جهانی است. طرح «سلام» می‌کوشد نشان دهد که اگر مشارکت مردمی درست دیده، درست تعریف و درست پشتیبانی شود، محله می‌تواند دوباره به قانون حل مسائل اجتماعی و ارتقای سلامت اجتماعی کشور تبدیل شود.

فعالیت اهمیت دارد. داوطلبان رسانه‌ای با تولید محتوا و اطلاع‌رسانی شفاف، اعتماد عمومی و مشارکت اجتماعی را تقویت می‌کنند و صدای محله را به گوش جامعه می‌رسانند.

فنی و عمرانی؛ مداخلات کوچک با اثر بزرگ

مداخلات خرد عمرانی، مانند تعمیرات ساده منازل یا مناسب‌سازی فضا برای افراد دارای معلولیت، در بسیاری از مطالعات بعنوان اقداماتی کم‌هزینه و پربازده معرفی شده‌اند. این گروه، کیفیت زیست محله را بصورت ملموس بهبود می‌بخشد.

فوق برنامه و کار گروهی؛ تقویت هویت و تعلق محله‌ای

WHO در گزارش‌های سلامت روان، بر نقش فعالیت‌های جمعی، فرهنگی و ورزشی در کاهش افسردگی و انزوای اجتماعی تأکید دارد. این گروه با ایجاد نشاط اجتماعی، حس تعلق و هویت محله‌ای را تقویت می‌کند؛ عناصری کلیدی در پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی.

۷

سازمان بهزیستی

«سلام» نقشه‌ای برای سامان‌دهی مشارکت داوطلبانه محله محور

کنشگران محلی، نهادی و مردمی طراحی می‌شوند. این دسته از اقدامات، نقش «موتور اولیه حرکت» را ایفا می‌کنند و بدون آن‌ها، حتی دقیق‌ترین برنامه‌ها و اسناد سیاستی نیز با خطر توقف در سطح نظری مواجه خواهند شد.

در چارچوب طرح «سلام»، اقدامات برانگیزاننده باید بتوانند رویکرد محله محور را از یک مفهوم تخصصی محدود، به گفتمانی قابل فهم و مطالبه‌پذیر در سطح جامعه تبدیل کنند.

در این زمینه، چند اقدام کلیدی قابل طرح است:

نخست: گفتمان‌سازی ملی پیرامون «محله بعنوان واحد مداخله اجتماعی»

این گفتمان‌سازی می‌تواند از مسیر رسانه‌های عمومی، یادداشت‌های تحلیلی، گفت‌وگوهای کارشناسی، برنامه‌های فرهنگی و تولید محتوای هدفمند در فضای مجازی شکل گیرد. تجربه کشورهایی مانند بریتانیا در برنامه‌های نوسازی و توانمندسازی محلات (Neighbourhood Renewal) نشان می‌دهد که موفقیت سیاست‌های محله محور، پیش از هر چیز، در گرو شکل‌گیری زبان مشترک میان دولت، جامعه مدنی و شهروندان است.

به نظر می‌رسد ایده‌های مطلوب اگر قرار باشد به پدیده‌های خوب تبدیل شوند، از سه مرحله نمادسازی، ستادسازی و نهادینه‌سازی باید عبور کنند. اقدامات برانگیزاننده در سطح نمادسازی، یعنی جریان‌سازی گفتمان‌آفرین و اجتماعی ساز و تا حدودی ستادسازی‌های انتظام‌بخش معنا می‌شوند.

دوم: اعلام رسمی محلات هدف طرح «سلام» به عنوان کانون‌های اقدام اجتماعی

این اقدام، علاوه بر ایجاد هویت و جایگاه مشخص برای محلات منتخب، نوعی تعهد و مسئولیت‌پذیری عمومی برای دستگاه‌های اجرایی، نهادهای محلی و مردم ایجاد می‌کند. تجربه‌های داخلی، از جمله برنامه‌های بازآفرینی شهری، نیز مشخص شده است که اعلام رسمی و شفاف محدوده‌های هدف، نقش مهمی

اقدامات برانگیزاننده، نقطه آغاز مسیر اجرای طرح سلام به شمار می‌روند. اقداماتی که توجه، انگیزه و مشارکت را فعال کرده و زمینه لازم را برای اصلاحات نهادی و اجرایی بعدی فراهم می‌سازند.

تجربه چند دهه سیاست‌گذاری اجتماعی در کشور و البته نظامات جهانی نشان می‌دهد رویکردهای متمرکز، یکسان نگر و مبتنی بر مداخله از بالا، علی‌رغم صرف منابع گسترده، در بسیاری از موارد به نتایج پایدار و اثربخش منجر نشده‌اند. در مقابل، رویکردهای محله محور که «محله» را بعنوان واحد پایه برنامه‌ریزی، اقدام و ارزیابی در نظر می‌گیرند، در سطح ملی و بین‌المللی توانسته‌اند پاسخ‌های واقع‌بینانه‌تر، کم‌هزینه‌تر و متناسب‌تری به مسائل اجتماعی ارائه دهند.

در این چارچوب، طرح «سلام» را می‌توان تلاشی قابل توجه برای باز تعریف شیوه مداخله اجتماعی و تقویت حکمرانی اجتماعی از پایین به بالا دانست.

با این حال، موفقیت این طرح، بیش از هر چیز، به چگونگی نهادینه‌سازی رویکرد محله محور در نظام تصمیم‌گیری، اجرا و مشارکت اجتماعی کشور وابسته است.

برای پیشبرد این رویکرد در قالب طرح «سلام» و تثبیت آن می‌توان اقدامات مورد نیاز را در سه دسته؛ برانگیزاننده، پشتیبانی‌کننده و پایدار ساز، صورت‌بندی کرد که نخستین و بنیادی‌ترین آن‌ها، اقدامات برانگیزاننده است.

در این نوشتار به تشریح این بخش خواهیم پرداخت و در یادداشت‌های بعدی اقدامات پشتیبانی‌کننده و پایدار ساز را شرح می‌دهیم.

اقدامات برانگیزاننده؛ شرط آغاز و تداوم حرکت محله محور

این اقدامات به بازآفرینی مفهوم و هویت محله، تمرکز بر کانون فعالیت‌ها در محل و برانگیختن داوطلبان برای فعالیت‌های داوطلبانه و مشارکت‌جویانه در محله کمک می‌کند. بنابراین اقدامات برانگیزاننده بیشتر با هدف ایجاد انگیزه، جلب توجه افکار عمومی و فعال‌سازی

همچنین، برگزاری مسابقات ورزشی در محلات امکان شناسایی کانون محله و مرکزیت فعالیت‌های محله‌محور و نیز هویت محلی و مشارکت بیشتر ساکنان در محلات را فراهم می‌سازد.

برگزاری جشنواره‌های محلی و امکان ظهور آیین‌ها و هنرهای محلی در کانون فعالیت محلات، امکان هویت، انسجام و برانگیختگی داوطلبان را بصورت معنادار افزایش خواهد داد.

برخی دیگر از اقداماتی که در طرح سلام به این منظور به انجام خواهد رسید نیز از اهمیت برخوردار است؛ از جمله طرح مهر و گفت‌وگو که سالمندان محله را آموزش‌های توانمندساز، در عین حال گفت‌وگو محور و همراه با ورزش و فعالیت‌های هنری مفرح خواهد داد و پاتوق‌های سالمندی را ایجاد خواهد نمود.

با همین رویکرد، طرح غربالگری، استعدادیابی و مهارت‌آموزی نوجوانان محله در این کانون‌ها به انجام خواهد رسید که علاوه بر سالمندان، نوجوانان را نیز به کانون‌های محله‌محور پیوند خواهد داد و موجب اتصال بیشتر نسلی خواهد شد.

در طرح سلام، انجمن‌های علمی، صنفی و اجتماعی نقش بی‌بدیلی ایفا خواهند نمود؛ از جمله انجمن اپتومتری ایران که غربالگری سلامت چشم سالمندان را به انجام خواهد رساند.

همچنین، برای برانگیختگی بیشتر مردم برای انجام فعالیت‌های محله‌محور، نهادهای دولتی و عمومی نیز علاوه بر پشتیبانی و تسهیل‌گری فعالیت‌های محله‌محور مردم، با برگزاری میزهای خدمت، دسترس‌پذیری و فراگیرسازی این خدمات را موجب می‌شوند و موتور برانگیزاننده دیگری برای فعالیت‌های محله‌محور خواهند شد.

در مجموع طرح «سلام» در صورتی می‌تواند به تحولی پایدار در عرصه حکمرانی اجتماعی کشور منجر شود که از یک برنامه مقطعی فراتر رفته و به بستری برای تقویت رویکرد محل‌محور و مشارکت محور تبدیل شود.

اقدامات برانگیزاننده، نقطه آغاز این مسیر به شمار می‌روند؛ اقداماتی که توجه، انگیزه و مشارکت را فعال کرده و زمینه لازم را برای اصلاحات نهادی و اجرایی بعدی فراهم می‌سازند

در جلب توجه، هماهنگی نهادی و تخصیص منابع دارد. به همین دلیل در مرحله اول و تا کنون بیش از دوهزار و شصت کانون محلی شناسایی شده‌اند که در چهاردهم بهمن معرفی خواهند شد. **سیوم: بسیج نهادهای دولتی، عمومی و مردمی برای حضور فعال و میدانی در محلات.**

حضور نهادهای محله، نه بصورت مقطعی و نمادین، بلکه در قالب برنامه‌های منظم و پاسخ‌گو، می‌تواند به افزایش اعتماد اجتماعی و ارتقای سرمایه اجتماعی منجر شود. تجربه کشورهایی مانند برزیل در اجرای برنامه‌های محله‌محور در مناطق کم‌برخوردار نشان می‌دهد که زمانی مداخله اجتماعی اثربخش می‌شود که دولت و نهادهای محله بروند و واقعیت‌های زیسته مردم و خواست آن‌ها را با نقش‌دهی اثربخش و سپس پشتیبانی و تسهیل‌گری فعالیت‌ها ملاک عمل قرار داده و گروه‌های مردمی را مبنای تصمیم‌گیری و وجهه همت خویش قرار دهند.

اقدامات برانگیزاننده تکمیلی در طرح «سلام»

اقدامات برانگیزاننده تکمیلی دیگری نیز در کنار موارد فوق، بویژه با تأکید بر طرح «سلام»، باید مورد توجه قرار گیرد. از جمله، معرفی و برجسته‌سازی محلات پیشرو و روایت تجربه‌های موفق محلی که می‌تواند نقش الگو و انگیزه بخش برای سایر محلات ایفا کند. تجربه‌های بین‌المللی، از جمله برنامه «شهرهای یادگیرنده» یونسکو، نشان داده است که روایت‌سازی از موفقیت‌ها، یکی از عوامل اصلی گسترش و تداوم سیاست‌های اجتماعی است.

همچنین، ایجاد پویش‌های مردمی با محوریت هویت‌بخشی محله‌ای می‌تواند مشارکت شهروندان را افزایش داده و طرح «سلام» را از سطح یک برنامه دولتی، به یک حرکت اجتماعی تبدیل کند.

در همین راستا، حمایت و همراهی چهره‌های مرجع محلی و ملی، از جمله نخبگان دانشگاهی و فعالان اجتماعی و فرهنگی، می‌تواند به افزایش اعتماد عمومی و تقویت مشروعیت اجتماعی طرح کمک نماید. پویش سلام محله که از هم‌اکنون در سراسر کشور با دو اقدام مهم، اول تعیین بیش از دوهزار و پانصد محل و دوم جذب داوطلبان، فعالیت‌های داوطلبانه محله‌محور آغاز شده است و در روز چهاردهم بهمن به اوج خود می‌رسد؛ نیز یک اقدام برانگیزاننده قلمداد می‌گردد.

طرح سلام محله؛ با رویکرد مشارکت‌آهالی محل برای بهتر زیستن

سلامت محله

اقدامات پشتیبان طرح «سلام» سلامت اجتماعی محله محور

شوراها و تشکل‌های محلی می‌توانند:

- نقش شبکه‌ساز میان کنشگران محلی را ایفا کنند؛
 - فعالیت‌های پراکنده را سامان‌دهی، هم‌راستا و هم‌افزا نمایند؛
 - اعتماد اجتماعی و سرمایه اجتماعی لازم برای مشارکت پایدار را تقویت کنند.
- تجربه‌های جهانی به‌روشنی نشان می‌دهد هرگاه برنامه‌های اجتماعی بر بستر نهادهای محلی موجود استوار شده‌اند، میزان مشارکت، اثربخشی و ماندگاری آن‌ها به‌طور معناداری افزایش یافته است.

۳. استقرار «بانک زمان»

سازمان‌دهی سرمایه زمانی و داوطلبی یکی از اقدامات پشتیبان نوآورانه و کلیدی در طرح «سلام»، ایجاد و استقرار بانک زمان در سطح محلات است. بانک زمان، سازوکاری شناخته‌شده در بسیاری از کشورهاست که در آن، زمان، مهارت و مشارکت افراد به‌عنوان سرمایه اجتماعی ثبت، ارزش‌گذاری و سامان‌دهی می‌شود.

در این نظام، هر داوطلب با اختصاص بخشی از زمان و توان خود به فعالیت‌های اجتماعی محله‌محور، اعتبار زمانی دریافت می‌کند. این اعتبار می‌تواند در آینده برای دریافت خدمات، مشارکت در برنامه‌های دیگر یا بهره‌مندی از حمایت‌های محلی مورد استفاده قرار گیرد.

بانک زمان، ضمن ایجاد انگیزه پایدار برای مشارکت، به:

- شفافیت مشارکت‌ها؛
 - عدالت مشارکتی؛
 - توزیع متوازن بار فعالیت‌های داوطلبانه کمک می‌کند.
- در طرح «سلام»، بانک زمان نقش مهمی در سازمان‌دهی داوطلبان، ثبت و پایش مشارکت‌ها، تقویت حس تعلق و مسئولیت اجتماعی و پیوند میان داوطلبی و پایداری اجتماعی ایفا خواهد کرد.

۴. توانمندسازی داوطلبان و گروه‌های محلی متشکل از اقشار مختلف ساکن محله: از اجرا تا رهبری محلی

چهارمین محور اقدامات پشتیبان، به توانمندسازی نظام‌مند داوطلبان و گروه‌های محلی متشکل از معلمان، متخصصان حوزه سلامت و مددکاری، فعالان اجتماعی، دانشجویان، کسبه و سایر علاقه‌مندان محلی اختصاص دارد. پژوهش‌ها و تجربه‌های بین‌المللی نشان می‌دهد پایداری مداخلات اجتماع‌محور، وابسته به ارتقای مهارت‌ها و ظرفیت‌های کنشگران محلی و تبدیل آن‌ها از «مجریان موقت» به رهبران محلی پایدار است.

در این راستا، آموزش‌ها و حمایت‌هایی از قبیل:

- نیازسنجی مشارکتی محله؛
- حمایت‌طلبی و تعامل مؤثر با نهادها؛
- پروژه‌نویسی و طراحی مداخلات کوچک مقیاس؛
- مدیریت گروه‌های محلی و تسهیل‌گری اجتماعی در دستور کار قرار می‌گیرد.

۵. طراحی و تدوین «نقشه سلامت اجتماعی محله»

طراحی و تدوین نقشه سلامت اجتماعی محله با مشارکت ساکنان و داوطلبان، یکی از ابزارهای کلیدی و راهبردی طرح «سلام» است. این نقشه،

شوراها محلی، تشکل‌های مردمی و نهادهای مدنی فعال در محلات، به دلیل ماهیت مردمی، ریشه‌دار و اعتمادآفرین خود، نقشی محوری در پیشبرد و توسعه طرح «سلام» ایفا می‌کنند. این نهادها در عمل ارکان اجتماعی محله به‌شمار می‌روند و بستر پیوستن داوطلبان جدید، شکل‌گیری گروه‌های تازه و تداوم فعالیت‌های محله‌محور را فراهم می‌سازند.

در راستای برگزاری «پویش سلام محله» و همزمان با نزدیک شدن به چهاردهم بهمن‌ماه که نقطه اوج گسترش و تعمیق اجرای این پویش در سراسر کشور خواهد بود و با هدف دستیابی به پوشش بیش از ۲۶۰۰ محله در کشور به انجام می‌رسد، ضروری است مجموعه‌ای منسجم، هدفمند و آینده‌نگر از اقدامات پشتیبان برای تثبیت، تعمیق و تداوم طرح «سلام؛ سلامت اجتماعی محله‌محور» در دستور کار قرار گیرد.

این اقدامات پشتیبان، در امتداد اقدامات برانگیزاننده اولیه و همزمان با توسعه کمی و کیفی پوشش محلات، با هدف عبور از یک پویش مقطعی و حرکت بسوی یک نظام پایدار، یادگیرنده و اجتماع‌محور طراحی شده‌اند؛ نظامی که محور آن کنشگران محلی، از جمله معلمان، پزشکان، مددکاران اجتماعی، روان‌شناسان، پرستاران، کسبه و بازاریان، دانشجویان، جوانان داوطلب و سایر گروه‌های اثرگذار مردمی است و در آن، دولت نقش تسهیلگر، تنظیم‌گر و پشتیبان را ایفا می‌کند، نه متصدی مستقیم.

در ادامه مهم‌ترین محورهای اقدامات پشتیبان طرح «سلام» تشریح می‌شود:

۱. نقش دستگاه‌های دولتی و عمومی: از تصدی‌گری تا تسهیل‌گری

در محلات هدف طرح «سلام»، دستگاه‌های دولتی و عمومی عهده‌دار نقش پشتیبان و تسهیل‌گر اقدامات محله‌محور و گروه‌های داوطلب محلی خواهند بود. مقصود آن است که هرگاه اجرای یک اقدام اجتماعی محله‌محور از سوی کنشگران محلی از طیف‌های متنوع حرفه‌ای و اجتماعی، مستلزم اخذ مجوز، هماهنگی نهادی یا بهره‌مندی از اعتبارات، امکانات و ظرفیت‌های دولتی باشد، دستگاه‌های ذی‌ربط حداکثر همکاری و پشتیبانی مؤثر را فراهم آورند.

در این چارچوب، دولت از مداخله مستقیم و تصدی‌گری پرهیز کرده و تمرکز خود را بر:

- رفع موانع اداری و حقوقی؛
 - تسهیل فرآیندها و کاهش بروکراسی؛
 - هم‌افزایی نهادی در سطح ملی، استانی و محلی؛
 - پشتیبانی حقوقی، فنی و مالی از ابتکارات محله‌محور قرار می‌دهد.
- این رویکرد، همسو با تجربه‌های موفق بین‌المللی در حوزه حکمرانی محلی و توسعه اجتماع‌محور است که نشان می‌دهد نقش تنظیم‌گر و توانمندساز دولت، از حیث اثربخشی، مقیاس‌پذیری و پایداری، به مراتب کارآمدتر از مداخلات مستقیم است.

۲. شوراها و تشکل‌های محلی: ستون فقرات اجتماعی محله

شوراها محلی، تشکل‌های مردمی و نهادهای مدنی فعال در محلات، به دلیل ماهیت مردمی، ریشه‌دار و اعتمادآفرین خود، نقشی محوری در پیشبرد و توسعه طرح «سلام» ایفا می‌کنند. این نهادها در عمل، ارکان اجتماعی محله به‌شمار می‌روند و بستر پیوستن داوطلبان جدید، شکل‌گیری گروه‌های تازه و تداوم فعالیت‌های محله‌محور را فراهم می‌سازند.

گیرند. این تعاونی‌ها، با مشارکت معتمدین محلی و گروه‌های داوطلب، بستری قانونی، شفاف و پایدار برای انجام برخی فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی و خدماتی فراهم می‌کنند و به پیوند میان توان اجتماعی و توان اقتصادی محله کمک می‌نمایند.

۸. ایجاد «حساب امید محله»

راه اندازی «حساب امید محله» با همکاری بانک رفاه کارگران، بعنوان یک ابزار مالی محله‌محور، امکان ارائه تسهیلات مناسب را هم به افراد حقیقی فعال و هم به ساختارهای حقوقی محلی فراهم می‌سازد. این ابزار مالی، نقش مهمی در تأمین مالی خرد، حمایت از ابتکارات محلی و پایداری اقتصادی طرح «سلام» ایفا خواهد کرد.

۹. سایر اقدامات پشتیبان مکمل

در کنار محورهای فوق، مجموعه‌ای از اقدامات پشتیبان مکمل نیز می‌تواند اثربخشی، یادگیری و ماندگاری طرح را افزایش دهد، از جمله:

- ایجاد نظام پایش و ارزیابی مشارکتی محله‌محور؛
- مستندسازی تجربه‌ها و تسهیل یادگیری متقابل میان محلات؛
- روایت‌سازی اجتماعی و رسانه‌ای از موفقیت‌ها و الگوهای محلی؛
- شبکه‌سازی میان محلات برای انتقال تجربه، هم‌افزایی و مقیاس‌پذیری.

مجموعه اقدامات پشتیبان طرح «سلام» (سلامت اجتماعی محله‌محور) با تکیه بر مشارکت مردمی، توانمندسازی داوطلبان، فعال‌سازی دارایی‌های محلی و نقش تسهیل‌گر دولت، بستری فراهم می‌آورد تا سلامت اجتماعی بعنوان یک فرآیند پایدار، محله‌محور و مردم‌پایه در کشور نهادینه شود. این رویکرد، امکان گذار از مداخلات مقطعی به یک نظام پایدار حکمرانی اجتماعی محلی را فراهم کرده و می‌تواند به‌عنوان الگویی ملی در حوزه حمایت اجتماعی مشارکتی و محله‌محور مورد بهره‌برداری قرار گیرد.

تصویری مشترک و توافق‌شده از مسائل، ظرفیت‌ها، اولویت‌ها و فرصت‌های محله ارائه داده و مبنای برنامه‌ریزی، تصمیم‌گیری و پایش پیشرفت طرح قرار می‌گیرد. این رویکرد، همسو با الگوهای جهانی Community Mapping و Participatory Planning بوده و به تقویت مالکیت اجتماعی، شفافیت تصمیم‌گیری و انسجام اقدامات محله‌محور کمک می‌کند.

۶. ایجاد بانک دارایی‌ها و ظرفیت‌های محلی: رویکرد مبتنی بر دارایی

در چارچوب رویکرد «توسعه مبتنی بر دارایی‌های جامعه» (ABCD)، هر محله واجد مجموعه‌ای از سرمایه‌ها و ظرفیت‌های بالفعل و بالقوه است. طرح «سلام» با ایجاد بانک دارایی‌های محله، این ظرفیت‌ها را بصورت نظام‌مند شناسایی، مستندسازی و فعال‌سازی می‌کند.

این دارایی‌ها شامل:

- سرمایه‌های مالی؛
- سرمایه‌های مادی و فیزیکی؛
- سرمایه‌های انسانی؛
- سرمایه‌های طبیعی؛
- سرمایه‌های اجتماعی؛
- سرمایه‌های نهادی هستند.

بانک دارایی‌های محله، امکان استفاده هدفمند از این ظرفیت‌ها را در فعالیت‌های محله‌محور فراهم کرده و به افزایش خوداتکایی، کاهش وابستگی به منابع بیرونی و ارتقای کارآمدی مداخلات اجتماعی می‌انجامد.

۷. ایجاد تعاونی‌های محله‌محور

با هماهنگی‌های انجام‌شده با معاونت وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، مقرر شده است تعاونی‌های محله‌محور در محلات هدف طرح «سلام» شکل

طرح سلام محله؛ با رویکرد
مشارکت‌آهالی محل برای بهتریستن

۹

سازمان بهزیستی

پایدار سازنده‌های طرح «سلام محله»

سوئیس نشان داده که ارائه جوايز و نمایشگاه‌های سالانه، ایده‌ها و پروژه‌های موفق محله‌ای را تشویق می‌کند. آموزش‌های مستمر کیفیت فعالیت‌ها را بالا می‌برند و اعتماد عمومی را تقویت می‌کنند. تجربه داخلی و نمونه‌های بین‌المللی گواهی این مدعا هستند بعنوان نمونه در سوئیس موسسات محلی با ارائه کارگاه‌های مدیریتی توانسته‌اند فعالیت‌های داوطلبانه را حرفه‌ای کنند.

تصمیم‌گیری و مشارکت محلی

وقتی مردم، دولت و بخش عمومی کنار هم تصمیم می‌گیرند، اثربخشی واقعی شکل می‌گیرد. مشارکت مردم حس تعلق و مسئولیت‌پذیری را افزایش می‌دهد و پایداری اقدامات محله‌محور را تضمین می‌کند. در ایران، تجارب شبکه‌های خیرین و مراکز مثبت زندگی نشان می‌دهد که مشارکت فعال اعضا و خیرین، هماهنگی و اثرگذاری را تقویت می‌کند. نمونه بین‌المللی ویتنام هم نشان داده است که کمیته‌های محله‌ای مشارکت مستقیم مردم را در تصمیم‌گیری محلی ممکن می‌کنند.

تقویت هویت محلی و بازنمایی فعالیت‌ها

فعالیت‌های محله‌ای می‌تواند هویت محله را زنده کند؛ جشنواره‌ها، مسابقات، نمایشگاه محصولات محلی و میزهای گفتگو، حس تعلق و تعاملات گرم را ایجاد می‌کند. برنامه‌های مشابه در ژاپن تحت عنوان «محله زنده» (Living Neighborhood) نشان داده‌اند که این روش مشارکت اجتماعی را بالا می‌برد. هماهنگی با رسانه‌ها نیز، مانند مسابقه «محله» در صدا و سیما، دیدن و دیده شدن فعالیت‌ها را ممکن می‌کند و انگیزه مردم برای مشارکت را افزایش می‌دهد.

الگوسازی و برندسازی تجربه موفق محله‌ای

شناسایی محلات موفق و معرفی آن‌ها به عنوان الگو، موجب انگیزه محلات دیگر و ارتقای کیفیت خدمات می‌شود. مستندسازی و انتشار تجارب موفق در ایران و جهان، یادگیری و توسعه شبکه محله‌ها را ممکن می‌کند.

ماحصل کلام آنکه

پایدار سازنده‌ها را می‌توان در چند قلمرو کلیدی خلاصه کرد: در قلمرو شبکه‌سازی و سازماندهی، شبکه داوطلبان، تشکله‌ها و سازمان‌های محله‌محور، پایه‌های هماهنگی و تبادل تجربه را تشکیل می‌دهند و استمرار فعالیت‌ها را تضمین می‌کنند. نمونه‌های داخلی مثل شبکه CBR، شبکه مراکز شبه‌خانواده، شبکه مراکز مثبت زندگی و مجامع خیرین مدرسه‌ساز و افراد دارای معلولیت نشان می‌دهند که شبکه شدن اثرگذاری و پایداری فعالیت‌ها را به‌طور چشمگیر افزایش می‌دهد. در قلمرو توانمندسازی و آموزش، آموزش مستمر داوطلبان و تشکله‌ها، کارگاه‌های مدیریتی و ظرفیت‌سازی، کیفیت فعالیت‌ها و اعتماد عمومی را ارتقا می‌دهد و اجرای پروژه‌ها را حرفه‌ای و قاعده‌مند می‌کند.

در قلمرو مشارکت و هویت محلی، تقویت مشارکت مردم و خیرین در تصمیم‌گیری، ایجاد حس تعلق محله‌ای و بازسازی هویت محله از طریق جشنواره‌ها، مسابقات، نمایشگاه‌های محلی و هماهنگی با رسانه‌ها پایه‌های اجتماعی و فرهنگی پایداری را شکل می‌دهند. در قلمرو نوآوری، فناوری و الگوسازی، استفاده از پلتفرم‌های دیجیتال برای شبکه‌سازی و ثبت فعالیت‌ها، حمایت از ایده‌های نوآورانه و معرفی محلات موفق، امکان یادگیری جمعی، تکرار موفقیت‌ها و توسعه شبکه محله‌ها را فراهم می‌کند و انگیزه و خلاقیت را تقویت می‌کند.

ترکیب این قلمروها، همراه با اقدامات برانگیزاننده و پشتیبانی‌کننده، یک شبکه پویا و پایدار از حمایت اجتماعی محله‌محور ایجاد می‌کند و مسیر حرکت طرح «سلام محله» را روشن، اثرگذار و ماندگار می‌سازد.

برای موفقیت، طرح «سلام محله» نیاز به «پایدار سازنده‌هایی» است که نه فقط نیرو و انرژی بدهند، بلکه ساختارمردمی، قاعده‌مندی و پایداری ایجاد کنند. این پایدار سازنده‌ها ستون‌های حرکت و اثرگذاری طرح هستند و در عمل می‌توان آن‌ها را در چند حوزه کلیدی دید.

شبکه‌سازی داوطلبان و تشکله‌ها

نیروهای داوطلب قلب تپنده طرح هستند و وقتی در سطح محلی و ملی شبکه می‌شوند، نه تنها فعالیت‌های آنها سازمان‌یافته‌تر می‌شوند، بلکه امکان تبادل تجربه و یادگیری جمعی هم فراهم می‌شود. نمونه‌های موفق داخلی هم داریم: شبکه CBR، شبکه مراکز شبه‌خانواده و شبکه مراکز مثبت زندگی، مجمع خیرین مدرسه‌ساز و مجمع خیرین افراد دارای معلولیت همگی نشان داده‌اند که شبکه شدن تشکله‌ها و افراد، اثرگذاری و پایداری فعالیت‌ها را افزایش می‌دهد. در سطح بین‌المللی هم در ژاپن شبکه ملی داوطلبان «سوشی-کو» توانسته خدمات اجتماعی محله‌ای را به شکل منظم و با کیفیت ارائه کند.

آموزش و توانمندسازی مستمر

توانمندسازی داوطلبان و تشکله‌ها در مدیریت محلی و اجرای پروژه‌های اجتماعی پایه قاعده‌مندی طرح است. کارگاه‌ها و آموزش‌های مستمر کیفیت فعالیت‌ها را بالا می‌برند و اعتماد عمومی را تقویت می‌کنند. تجربه داخلی مثل شبکه CBR نشان می‌دهد که آموزش همزمان با فعالیت عملی، مهارت‌ها و انگیزه را افزایش می‌دهد. نمونه‌های بین‌المللی هم در سوئیس موسسات محلی با ارائه کارگاه‌های مدیریتی توانسته‌اند فعالیت‌های داوطلبانه را حرفه‌ای کنند.

تصمیم‌گیری و مشارکت محلی

وقتی مردم، دولت و بخش عمومی کنار هم تصمیم می‌گیرند، اثربخشی واقعی شکل می‌گیرد. مشارکت مردم حس تعلق و مسئولیت‌پذیری را افزایش می‌دهد و پایداری اقدامات محله‌محور را تضمین می‌کند. در ایران، تجارب شبکه‌های خیرین و مراکز مثبت زندگی نشان می‌دهد که مشارکت فعال اعضا و خیرین، هماهنگی و اثرگذاری را تقویت می‌کند. نمونه بین‌المللی ویتنام هم نشان داده است که کمیته‌های محله‌ای مشارکت مستقیم مردم را در تصمیم‌گیری محلی ممکن می‌کنند.

تقویت هویت محلی و بازنمایی فعالیت‌ها

فعالیت‌های محله‌ای می‌تواند هویت محله را زنده کند؛ جشنواره‌ها، مسابقات، نمایشگاه محصولات محلی و میزهای گفتگو، حس تعلق و تعاملات گرم را ایجاد می‌کند. برنامه‌های مشابه در ژاپن تحت عنوان «محله زنده» (Living Neighborhood) نشان داده‌اند که این روش مشارکت اجتماعی را بالا می‌برد. هماهنگی با رسانه‌ها نیز، مانند مسابقه «محله» در صدا و سیما، دیدن و دیده شدن فعالیت‌ها را ممکن می‌کند و انگیزه مردم برای مشارکت را افزایش می‌دهد.

سازماندهی و پایداری ساختاری

ایجاد سازمان‌های محله‌محورمردمی و سامانه‌های پیش و ارزیابی، هماهنگی و استمرار فعالیت‌ها را تضمین می‌کند و امکان اصلاح سریع فعالیت‌ها را فراهم می‌آورد. پلتفرم‌های دیجیتال هم شبکه‌سازی، آموزش آنلاین و ثبت اقدامات محله‌ای را ساده و شفاف می‌کنند. بانک زمان هم در این راستا علاوه بر نقش پشتیبان یکی از مهم‌ترین ابزارهای پایدار ساز فعالیت‌های نظاممند و داوطلبانه محله محور محسوب می‌گردد.

جذب سرمایه اجتماعی و نوآوری

شبکه‌سازی با خیرین و بخش خصوصی و ایجاد فرصت برای نوآوری محله‌ای، استقلال و خلاقیت محلات را افزایش می‌دهد. تجربه ژاپن و

۱۰ سلام محله

پس از پایان پویش «سلام محله» چه باید کرد؟

راه اندازی تعاونی‌های محله‌محور، معاونت تعاون وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی این مسئولیت را با هدف ایجاد شبکه اقتصادی محله‌ای و افزایش خوداتکایی محلات اقدامات: شناسایی ظرفیت‌های محلی، راه اندازی تعاونی‌ها و تقویت همکاری داوطلبان با آن‌ها خواهد بود.

ایجاد «حساب امید محله»: با مسئولیت بانک رفاه کارگران با هدف ارائه خدمات و تسهیلات مالی برای افراد و فعالیت‌های محله‌ای مورد نظر قرار خواهد گرفت در این حساب محله‌ای ثبت نام فردی و حقوقی، مدیریت منابع مالی محله‌ای، و حمایت مستقیم از فعالیت‌ها مورد تمرکز و توجه قرار خواهد گرفت.

گام چهارم: ساماندهی و توسعه گروه‌های داوطلب محله‌محور سازماندهی داوطلبان در گروه‌های موجود خواهد بود هدف این کار استفاده بهینه از ظرفیت‌های فعلی محله و جلوگیری از پراکندگی فعالیت‌ها می باشد این گروه‌ها به عنوان نمونه شامل: cbr، گروه‌های خرد مالی، همیار زنان و سرپرست خانوار، همیار سلامت روانی-اجتماعی، محب، مانا، خاتم و سایر گروه‌های محله‌محور خواهد بود همچنین ایجاد گروه‌های جدید با هدف پاسخ به نیازها و ظرفیت‌های جدید داوطلبان و محله‌ها به شکل ویژه مورد توجه قرار خواهد گرفت. در این خصوص اقداماتی مثل: شناسایی داوطلبان نوآور، تشکیل گروه‌های خودیار و حمایت عملیاتی باید مورد نظر باشد

گام پنجم: آموزش و توانمندسازی مستمر داوطلبان و گروه‌ها هدف است: ایجاد ظرفیت هدایت فعالیت‌های محله‌ای در جهت توسعه و رفاه پایدار با اقدامات آموزشی مانند مهارت‌های مدیریت محله، فعالیت گروهی و اجتماع‌محور نیازسنجی محله و برنامه‌ریزی پروژه‌ها تاب‌آوری فردی و گروهی، آگاه‌سازی اجتماعی آموزش‌های پروژه‌نویسی و برنامه‌ریزی عملیاتی در دستور کار قرار می گیرد این اقدام مزایای فراوانی دارد افزایش خوداتکایی، ارتقای کیفیت فعالیت‌ها و تضمین پایداری جریان محله‌محورانه نتایج بلا فصل آن بشمار می آید

گام ششم: انگیزه‌بخشی و انتقال تجارب محله‌ای برگزاری مسابقات محله‌ای: با همکاری آقای روشن پژوه و مراکز محله‌ای پوشش رسانه‌ای توسط صدا و سیما رییس: افزایش انگیزه، هویت محله‌ای و همبستگی اجتماعی **گام هفتم:** با رویکرد مدیریت دانش ضبط و ثبت فعالیت‌ها و اقدامات محله‌ای با هدف شناسایی تجارب موفق و نوآورانه انتقال این تجارب به سایر محله‌ها برای الگوسازی و توسعه نوآوری در

پویش «سلام محله» با هدف تقویت مشارکت اجتماعی، خوداتکایی محلات و ایجاد جریان‌های محله‌محور خدمات اجتماعی، موفق خواهد شد تا در مرحله جذب داوطلبان تعداد قابل توجهی از افراد و گروه‌های محلی را که اعلام داوطلبی نموده اند به خود جلب کند.

با این حال، مساله اصلی پس از جذب داوطلبان، تدابیر زمینه ساز برای فعالیت‌های موثر داوطلبین حفظ انگیزه، تقویت مشارکت مستمر و تضمین اثر پایدار فعالیت‌ها در محلات است. این نوشتار مجموعه اقدامات پیشنهادی برای تدوین، انگیزه‌بخشی، پشتیبانی و پایداری پویش را در قالب شش گام اصلی ارائه می‌کند.

گام اول: بهره‌گیری از مراکز مثبت زندگی و محلات به عنوان کانون محله‌محور این کار با هدف ایجاد یک نظام ارجاع محله‌ای و تضمین جریان مستمر فعالیت‌ها به انجام می‌رسد

اقداماتی که در این خصوص باید مورد نظر قرار گیرند عبارتند از: شناسایی و نقشه‌برداری ظرفیت‌های قانونی و اجتماعی موجود در هر محله.

تقویت این ظرفیت‌ها به عنوان پایه اجرای برنامه‌ها. استفاده از داوطلبان برای اجرای اقدامات خاص محله‌ای با بهره‌گیری از این ظرفیت‌ها.

همانطور که می‌دانیم در مجموع، ۲۶۰۰ مرکز مثبت زندگی و محلات منتخب به عنوان کانون‌های اصلی فعالیت محله‌محور عمل خواهند کرد تا پویش از مرحله جذب داوطلب فراتر رفته و به یک جریان پایدار در محله‌ها تبدیل شود.

گام دوم: ساماندهی نهادها و دستگاه‌های دولتی و عمومی با هدف تضمین هماهنگی، انسجام و اثربخشی حمایت دستگاه‌ها در اجرای فعالیت‌های محله‌ای خواهد بود برای تحقق این هدف اقدامات پیشنهادی را می‌توان اینگونه فهرست نمود:

وزارت ورزش و جوانان: برگزاری مسابقات و فعالیت‌های ورزشی محله‌ای وزارت میراث فرهنگی و گردشگری: پشتیبانی از نمایشگاه‌های صنایع دستی و محلی

سازمان بهزیستی: ارائه خدمات مشاوره‌ای، روانشناختی، پیشگیری از آسیب‌ها و فعال کردن گروه‌های اجتماعی محله‌ای سازمان فنی و حرفه‌ای: آموزش‌های فنی و حرفه‌ای برای نوجوانان و جوانان محله‌ها

وزارت بهداشت و درمان: تقویت اقدامات سلامت محله‌ای از طریق خانه‌های بهداشت و شبکه سلامت

سایر دستگاه‌ها: شهرداری‌ها، شورای شهر و دستگاه‌های عمومی با توجه به ظرفیت محلی، نقش پشتیبانی و تسهیلگری ایفا خواهند نمود. مدل ساماندهی می‌تواند طراحی سامانه و اپلیکیشن جامع برای ثبت و پیگیری فعالیت‌های حمایتی دستگاه‌ها، دولتی و عمومی شامل حجم، زمان و ظرفیت اجرای اقدامات که ظرفیت انجام آن را دارند، خواهد بود **گام سوم:** تقویت ظرفیت اقتصادی و مالی محله‌ها

جمع‌بندی پویش «سلام محله»

«سلام محله» با عبور از مرحله جذب داوطلب و تمرکز بر این ۶ گام کلیدی

→ به یک جریان پایدار اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی محله‌محور تبدیل می‌شود

افزایش خوداتکایی، ارتقای کیفیت فعالیت‌ها و تضمین پایداری جریان محله‌محور از مزیت‌های این آموزش‌ها محسوب می‌گردد.
گام یازدهم: انگیزه‌بخشی و انتقال تجارب محله‌ای
برگزاری مسابقات محله‌ای؛
با همکاری افرادبرندی مثل روشن‌پژوه و مراکز محله‌ای
پوشش رسانه‌ای توسط صدا و سیما برگزار خواهد شد
افزایش انگیزه، هویت محله‌ای و همبستگی اجتماعی از دستاوردهای این رویداد خواهد بود

تجربه‌نگاری و انتقال دانش؛
ضبط فعالیت‌ها و اقدامات محله‌ای
شناسایی تجارب موفق و نوآوران
انتقال این تجارب به سایر محله‌ها برای الگوسازی و توسعه نوآوری از کارکردهای این اقدام بشمار می‌آید

در جمع‌بندی کلی پویش «سلام محله» پس از مرحله جذب داوطلبان، با تمرکز بریازده گام کلیدی با بهره‌گیری از مراکز مثبت زندگی و محله‌ها ساماندهی دستگاه‌ها و نهادهای دولتی و عمومی تقویت ظرفیت اقتصادی و مالی محله‌ها ساماندهی و توسعه گروه‌های داوطلب محله‌محور آموزش و توانمندسازی مستمر داوطلبان انگیزه‌بخشی و انتقال تجارب محله‌ای می‌تواند جریان پایداری از فعالیت‌های محله‌محور اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی ایجاد کند. این اقدامات باعث می‌شوند داوطلبان و گروه‌های محله‌ای توانمند، خودانگیخته و اثرگذار باقی بمانند و اثرات پویش در سطح محله‌ها به شکل ملموس و مستمر مشاهده شود.

این چارچوب، پایه‌ای مستحکم برای گسترش و تثبیت فعالیت‌های محله‌محور و ارتقای رفاه اجتماعی محلات است.

برنامه‌های طرح سلام لحاظ خواهد شد
گام هشتم: تقویت ظرفیت اقتصادی و مالی محله‌ها
راه‌اندازی تعاونی‌های محله‌محور؛
با مسئولیت معاونت تعاون وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
این تعاونی‌ها ایجاد شبکه اقتصادی محله‌ای و افزایش خوداتکایی محلات را هدف گذاری می‌نمایند
ایجاد «حساب امید محله»؛
بانک بانک رفاه کارگران

ارائه خدمات و تسهیلات مالی برای افراد و فعالیت‌های محله‌ای
رابطه‌ثبات نام فردی و حقوقی، مدیریت منابع مالی محله‌ای، حمایت مستقیم از فعالیت‌ها به انجام خواهد رساند
گام نهم: ساماندهی و توسعه گروه‌های داوطلب محله‌محور
ابتدا سازماندهی داوطلبان در گروه‌های موجود جامه عمل به خود خواهد پوشید
هدف روشن است، استفاده بهینه از ظرفیت‌های فعلی محله و جلوگیری از پراکندگی فعالیت‌ها

به عنوان نمونه گروه‌هایی مانند cbr، گروه‌های خرد مالی، همیار زنان و سرپرست خانوار، همیار سلامت روانی-اجتماعی، محب، مانا، خاتم و سایر گروه‌های محله‌محور داوطلبان محلی را متناسب با تخصصشان جذب خواهند نمود. در مرحله بعد گروه‌های جدید شکل خواهند گرفت این اقدام با هدف پاسخ به نیازها و ظرفیت‌های جدید داوطلبان و محله‌ها به انجام خواهد رسید.

گام دهم: آموزش و توانمندسازی مستمر داوطلبان و گروه‌ها است هدف ان است با ایجاد ظرفیت هدایت فعالیت‌های محله‌ای در جهت توسعه و رفاه پایدار محله محقق گردد
در این راستا اقدامات آموزشی خاصی باید طراحی گردد؛
مهارت‌های مدیریت محله، فعالیت گروهی و اجتماع‌محور نیازسنجی محله و برنامه‌ریزی پروژه‌ها
تاب‌آوری فردی و گروهی، آگاه‌سازی اجتماعی
آموزش‌های پروژه‌نویسی و برنامه‌ریزی عملیاتی از جمله آنهاست

با رویکرد مشارکت اهالی
محل برای بهتر زیستن

سازمان بهزیستی کشور

جمهوری اسلامی ایران
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

تاریخ ثبت نام حضوری:
۱۴ بهمن ماه ۱۴۰۴

هوای محله‌ها را داشته باش!
همه با هر شغل و تخصصی می‌توانند شرکت کنند!
کد را اسکن کنید و یا با ورود به آدرس طرح سلام، به جمع داوطلبان محله خود بپیوندید!

salam.behzisti.ir

با رویکرد مشارکت اهالی
محل برای بهتر زیستن

سازمان بهزیستی کشور

جمهوری اسلامی ایران
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

تاریخ ثبت نام حضوری:
۱۴ بهمن ماه ۱۴۰۴

هوای محله‌ها را داشته باش!
همه با هر شغل و تخصصی می‌توانند شرکت کنند!
کد را اسکن کنید و یا با ورود به آدرس طرح سلام، به جمع داوطلبان محله خود بپیوندید!

salam.behzisti.ir

با رویکرد مشارکت اهالی
محل برای بهتر زیستن

سازمان بهزیستی کشور

جمهوری اسلامی ایران
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

تاریخ ثبت نام حضوری:
۱۴ بهمن ماه ۱۴۰۴

هوای محله‌ها را داشته باش!
همه با هر شغل و تخصصی می‌توانند شرکت کنند!
کد را اسکن کنید و یا با ورود به آدرس طرح سلام، به جمع داوطلبان محله خود بپیوندید!

salam.behzisti.ir

کد را اسکن کنید و یا با
ورود به آدرس ط—رح
سلام، به جمع داوطلبان
محله خود بپیوندید!

salam.behzisti.ir